

Established in 1915 • 85-ieji leidimo metai

VALDŽIA KIŠASI TEN, KUR NEREIKIA

Atvykau į Vilnių 1989 m. rugsėjo pradžioje, praėjus vos keletui savaičių po istorinio "Baltijos kelio". Su trumpomis pertraukomis dirbau Lietuvoje 10 metų. Per tą laiką teko ne tik pamatyti daugelį pagrindinių Lietuvos politinio ir ekonominio gyvenimo įvykių: 1990 m. Aukščiausios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) rinkimus, kovo 11 d. įvykusį nepriklausomybės atstatymą, 1990 metų ekonominę blokadą, 1991 metų perversmą Maskvoje, sovietų kariuomenės išvykimą, 1990-1994 metų ekonominį nuosmūkį, 1992 m. Seimo rinkimus, 1995 m. bankų krizę, 1994-1999 metų ekonomikos atsigavimą, Rusijos rublio krizę bei daugelio vyriausybių pasikeitimą. Kaip lietuvis, gimęs Amerikoje, per tuos 10 metų, praleistų Lietuvoje, turėjau nepakartojamą progą iš arti stebėti šiuos pokyčius ir suvokti, ką jie reiškia Lietuvai ir visiems lietuviams.

Mano pagrindiniai darbai buvo susiję su ekonomikos klausimais. Ketverius metus dirbau gamyklose Panevėžyje, Šiauliuose, Mažeikiuose bei Kaune, diegiant kokybės užtikrinimo sistemas. Šešerius metus dirbau JAV ambasados padalinyje – JAV Tarpautinėje plėtros agentūroje USAID (United States Agency for International Development). Ten buvau atsakingas už finansų bei verslo vystymosi reikalus. Teko

(Pastabos, išgyvenus
Lietuvoje 10 metų)

Aldas Kriaučiūnas

dirbti ne su viena įmone, banku ar ministerija.

Mane labai maloniai stebino, kaip greitai lietuviai suvokė įvairius laisvosios rinkos klausimus. Galima sakyti, kad tai prasidėjo dar prieš 1990 m., bet privačių firmų skaičius labai išaugo nepriklausomybės laikais. Buvo užregistruota daugiau kaip 120 000 firmų. Aišku, ne visos išsilaikė, bet tuo nėra ko stebėtis. Juk ir JAV-se apie 50 proc. neseniai įkurtų įmonių užsidaro per pirmuosius metus.

Nors privataus verslo iniciatyva plinta visoje Lietuvoje, jos pasireiškimas labai priklauso nuo valdžios politikos. Opus klausimas, dažnai išskylantis daugelyje pasaulio šalių, pastoviai keliamas ir Lietuvoje:

Koks turėtų būti valdžios vaidmuo šalies ekonominiame bei žmogaus kasdieniniame gyvenime?

Beveik visi sutinka, kad valdžiai priklauso bent minimalus vaidmuo: leisti įstatymus, organizuoti krašto apsaugą, leisti pinigus į apyvartą bei rinkti mokesčius. Kalbant apie kitas sritis, pavyzdžiui, sveikatos apsaugą, socialinę pagalbą, transportą, energijos tiekimą, meną, kultūrą bei gamtos apsaugą, esminis klausimas būna šis:

Kas turi būti daroma

privačiose ir kas valdžios institucijose?

Kadangi iš pradžių (t.y. 1990 m.) viskas buvo daroma valdžios institucijose, reikia pagalvoti, kaip tam tikrus įgaliojimus perduoti iš valdžios į privačias rankas. Labai dažnai matome, kaip ekonominiais klausimais Lietuvos valdžia kišasi ten, kur tikrai neverta ir netinkama. Pvz., duodamos garantijos ir suteikiamos paskolos įmonėms, nors ekonominio pagrindo tam lyg ir nėra. Jau sukurta per 60 valdžios institucijų bei organizacijų, kurios gali tikrinti bei bausti privačias įmones dėl rimtų ar nerimtų nusizengimų: dėl mokesčių, higienos ir gamtos apsaugos reikalavimų laikymosi, dėl kontrabandos ir kt.

Ne kartą spaudoje bei privačiuose pokalbiuose minima, kad valdžia žiūri į smulkiuosius verslininkus kaip į nusikaltėlių gruputes. Ji visai nesuvokia to, kad smulkusis verslas yra ekonomikos variklis. Įvairūs mokslo šaltiniai rodo, kad smulkusis verslas auga greičiau, negu stambios įmonės ir teikia įvairias gamybos bei aptarnavimo paslaugas.

1999 m. Pasaulio Banko ir Tarptautinės Finansų korporacijos FIAS padalinys įvertino verslo sąlygas Lietuvoje. Nors ekspertai daugiausia tyrė galimybes investuoti, bet jų išvados lietė bendras verslo sąlygas visoms firmoms. Jie nustatė, kad stam-

Lietuvių kultūrinių darželių (LKD) draugijos vakaronėje, koncertui pasibaigus. Iš kairės: pianistė akomponiatorė Marge Adler, LKD draugijos pirmininkas Kęstutis Steponavičius, solistė Virginija Muliolienė ir buvęs ilgametis LKD draugijos pirmininkas Vincas Apanius. (Apie tai – artimiausioje laidoje).

Jono Jasačio nuotr.

Koplytstulpis išnykusio Būdvydžių kaimo (Šiaulių rajone) atminimui, pastatytas buvusių šio kaimo gyventojų rūpesčiu.

Jono Jasačio nuotr.

bioms įmonėms buvo pakenčiamos sąlygos, nes jeigu kildavo problemų, jų vadovai galėdavo kreiptis į aukščiausią valdžios grandį. Smulkiajam verslui buvo žymiai sunkiau, nes jo atstovai neturi tokių ryšių ir išteklių, kad galėtų samdytis advokatus bei gauti kitokią pagalbą. Lietuvos mokesčių sistemą ekspertai įvertino, kaip sunkiai suprantamą ir dažnai keičiamą. Man liūdniausia tai, kad buvo rasta tam tikrų biurokratinių reikalavimų, kurių 30-yje studijų, atliktų kitose pasaulio valstybėse (įskaitant ir penkias Rytų Europos šalis) niekur daugiau nepastebėta. Dauguma įvairiausių biurokratinių reikalavimų lyg ir siekia garantuoti mokesčių mokėjimą. Tačiau tų reikalavimų nauda – nepastebima, o našta firmoms – tikrai neabejotina. Deja, valdžia neskaičiuoja ekonominių nuostolių, atsirandančių dėl dažnai keičiamų reikalavimų.

Kartais atrodo, kad norėdama piliečius apsaugoti nuo rinkos sąlygų, valdžia viršija savo įgaliojimus ir stengiasi kontroliuoti laisvąją rinką. Tačiau jeigu rinka yra laisva, tai jos nesukontroliuosi. Kai rinka būna valdžios spaudžiama, jos efektyvumas smarkiai krinta. Atsiranda įvairūs rin-

kos iškrypimai, o šalies resursai neefektyviai naudojami. Valdžios kišimasis iškreipia kainas. Tai matosi, kai yra per daug dideli mokesčiai arba kai taikomos tam tikros lengvatos. Kai gaminio ar aptarnavimo kaina neatspindi jo savikainos, tai paklausa bus didesnė, negu pasiūla (nes išlaidos subsidijuojamos) arba paklausa mažesnė už pasiūlą (nes padidintos minimalios kainos arba papildomos išlaidos). Ši problema gali tapti užburtu ratu, kai valdžia dar labiau kišasi, stengdamasi kompensuoti jos pačios sąlygotas rinkos iškraipymo pasekmes ir tuo tik dar labiau pablogina padėtį.

Tipiškas pavyzdys yra pieno pramonė. Ūkininkai reikalauja, kad būtų minimalios pieno supirkimo kainos. Tai gal ir gerai, nes pieno tiekėjai turi pragyventi. Bet tokių minimalių kainų nustatymas iškreipia rinką. Ši problema tęsiama, kai pieno perdirbimo įmonės reikalauja subsidijų pieno produktų eksportui, nes minimalios kainos – per aukštos, kad gaminiai galėtų konkuruoti pasaulio rinkoje. Aišku, šie pinigai ne iš medžių krinta, bet iš pačių mokesčių mokėtojų: jiems ir

(Nukelta į 4 p.)

Girdėta iš Vilniaus

• **PENKIOLIKA VARŽOVŲ.** Vyriausiajai rinkimų komisijai dokumentus dėl kandidatų sąrašų pateikė 15 politinių organizacijų. Daugiamandatėje apygardoje dėl Seimo narių mandatų kovos Algirdo Brazausko socialdemokratinė koalicija, "Jaunosios Lietuvos", Naujųjų tautininkų ir Politinių kalinių sąjunga, Krikščionių demokratų sąjunga, Lietuvių tautininkų sąjunga, Centro sąjunga, Krikščionių demokratų partija, Lietuvos laisvės sąjunga, Lietuvos lenkų rinkimų akcija, Liaudies sąjunga "Už teisingą Lietuvą", Liberalų sąjunga, Lietuvos partija "Socialdemokratija 2000", Valstiečių partija, Naujoji sąjunga, Nuosaikiųjų konservatorių sąjunga, Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai).

• **PERRINKIMAS.** Rugsėjo 2 d. įvykusiame Konservatorių partijos penktajame suvažiavime partijos pirmininku dvejų metų laikotarpui vėl perrinktas Vytautas Landsbergis, kuris vadovauja šiai politinei organizacijai nuo 1993 metų. Pirmuoju pavaduotoju patvirtintas Andrius Kubilius, pavaduotojais - Rasa Juknevičienė ir Antanas Stasiškis, vykdomoju sekretoriumi - Jurgis Razma. Suvažiavime taip pat patvirtinta partijos rinkimų "Naujo vėjo" programa.

• **SPEKTAKLIS.** Audringi plojimai, iškilminga muzika, skambios kalbos bei pažadai lydėjo socialdemokratinės koalicijos konferencijos darbą. "Vilniaus operos ir baletų teatre, kur vakar įvyko šis kairiųjų bloko renginys, buvo plojama atsižadus menkiausiai progai, o kai į sceną buvo kviečiami koalicijos kandidatai į Seimą, plojimai netildavo po dešimt minučių". "Šiandien kviečiu jus, bendraminčiai, į žygį, kad Lietuvoje žmonės gyventų geriau. Šie Seimo rinkimai bus vilties ir ryžto pasirinkimas, lemtingas pasirinkimas", - cituojami buvusio prezidento Algirdo Brazausko žodžiai.

• **PREZIDENTAS APLANKĖ MOKYKLAS.** Prezidentas Valdas Adamkus, paminėdamas naujųjų mokslo metų pradžią, penktadienio rytą aplankė tris mokyklas. Apsilankęs Vilniaus Šolomo Aleichemo pagrindinėje mokykloje, V. Adamkus pasveikino mokytojus ir mokinius su naujųjų mokslo metų pradžia. "Sveikinu Jūsų mokyklą ne tik kaip švietimo instituciją, bet ir kaip žydų kultūros centrą", - sakė šalies vadovas. Jis pažymėjo, kad kultūrų įvairovė, tautų sugyvenimas visais laikais buvo Lietuvos, o ypač - Vilniaus ženklas.

• **NAUJI MOKSLO METAI.** Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, praėjusiais metais mokyklos nelankė 824 mokyklinio amžiaus vaikai iki 16 metų. Ministro laiške pastebima, kad per pastarąjį dešimtmetį išgalėjo lengvabūdiškas požiūris į mokyklos nelankymą. K. Platelis kviečia visuomenę, vietos bendruomenes padėti mokyklinio amžiaus vaikams grįžti į mokyklas. Manoma, kad šiais mokslo metais į pirmą klasę ateis apie 46 tūkst. moksleivių. Visose bendrojo lavinimo mokyklų klasėse mokysis apie 580 tūkst. moksleivių, dirbs apie 49 tūkst. mokytojų.

• **APDOVANOJIMAS.** Rugsėjo 30 d. Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus Lietuvos dailiojo čiuožimo porai - Margaritai Drobiazko ir Povilui Vanagai - įteikė Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinarus. "Noriu padėkoti mūsų čiuožėjams ne tik už tai, kad garsina Lietuvos vardą, bet ir už tai, jog visam pasauliui sukelią estetinio pasigrožėjimo jausmą", įteikdamas valstybinius apdovanojimus pasaulio, Europos bei "Grand Prix" varžybų bronzos medalininkams, kalbėjo V. Adamkus. Naują sezoną Lietuvos šokių ant ledo pora spalio mėnesį pradės varžybomis Suomijoje, o lapkričio mėnesį dalyvaus pasaulio dailiojo čiuožimo taurės turnyre.

• **PATARĖJAS.** Pirmojoje G. Vagnoriaus vyriausybės premjero patarėju buvo A. Bočiarovas - buvęs Lietuvos TSR radijo ir televizijos komiteto partinės organizacijos sekretoriaus pavaduotojas, vėliau Lietuvos TSR liaudies kontrolės komiteto pirmininko padėjėjas. 1997-1999 m. jis ėjo "Lietuvos aidą" stebėtojų tarybos pirmininko pareigas. Jo biografija padėtų geriau suprasti priežastis, kodėl "Lietuvos aidas" daugelį metų buvo tyčia varomas į bankrotą. Dabar A. Bočiarovas, buvęs leidyklos "Vyturys" direktorius, yra "Biznio mašinų kompanijos" generalinio direktoriaus pavaduotojas, atsakingas už administracinę darbą ir vienas iš stambesnių šios firmos akcininkų. Jis yra neakivaizdžiai baigęs rusų kalbą universitete bei marksizmo-leninizmo universitetą prie LKP CK.

• **KEISTA MALONĖ.** Iš Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos paleistas "daktarų" gaujos narys V. Siaurusevičius. Jam pritaikyta amnestija, pagal kurią galima trečdaliu sumažinti bausmės atlikimo laiką. Įkalinimo įstaiigos komisija sprendimą dėl "Siauro" priėmė liepos 12 d., tačiau liepos 27 d. Alytaus rajono apylinkės teismas jį panaikino. "Vartus atvėrė Kauno teisėjai" (Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras)

Algirdas Pužauskas

JAV prezidentas Bill Clinton, baigęs kelionę Afrikoje, trumpam sustojęs Egipte, atvyko į Kolumbiją. Jis perdavė JAV Kongreso patvirtintą nemažą, beveik pusantro milijardo dolerių sumą Kolumbijos izdui per prezidentą Andres Pastrana. Šios lėšos skirtos tam, kad Kolumbija galėtų sėkmingiau kovoti prieš narkotikų platinimą. Kolumbijoje jau daug metų veikia vadinamoji revoliucinė marksistinė kariuomenė, kurios pagrindinės pajamos gaunamos iš prekybos narkotikais. Iš Kolumbijos į JAV atkeliauja 90 proc. čia suvartojamo kokaino ir nemažas kiekis heroino.

JAV skirti pinigai turi būti panaudoti, sudarant Kolumbijoje stiprias žvalgybos ir kokoso plantacijų naikavimo jėgas, aprūpintas naujais sraigtasparniais. Kaip jais naudotis, kolumbiečius mokyti apie 500 amerikiečių instruktorių. Jiems vadovaus generolas amerikietis. Dalį lėšų numatoma paskirti ūkininkams, kurie bus mokomi vietoj kokoso ar aguonų auginimo jėgoms ir daržovėms.

Kolumbijos prezidentas Adres Pastrana dėl šalyje vykstančio pilietinio karo nebegali palaikyti tvarkos. Apmirus šalies ekonominiams gyvenimui, vyriausybė jau

• Kušos diktatorius Fidel Castro pareiškė norą dalyvauti Jungtinių Tautų organizuotoje pasaulio valstybių vadovų konferencijoje. Paskutinį kartą F. Castro kalbėjo Jungtinėse Tautose 1995 metais. Rugsėjo 28 d. JAV valstybės sekretorė Madeline Albright apkaltino Kubos vyriausybę, kad ji neišduoda savo piliečiams išvažiavimo į JAV vizų. Toks emigrantų varžymas išskiria kubiečių šeimas, verčia juos ieškoti kitų būdų pabėgti iš Kubos, nežiūrint, kad tokie bandymai yra labai pavojingi bėglių gyvybei. Be to, Kuba nesilaiko savo dar 1994 metais duotų pažadų - tvarkingai laikytis emigracijos taisyklių. Valstybės departamento pareiškime sakoma,

KADA BAIGSIS KARAS KOLUMBIJOJE?

sutrumpino dirbančiųjų amžiaus ribą: moterys išeina į pensiją, sulaukusios 55 metų, o vyrai - 60 metų. Tačiau vadinamosios revoliucinės jėgos vis stiprėja. Kolumbijos spauda tvirtina, kad partizaniniame kare dalyvauja apie 17 tūkst. asmenų. Jų rengiamos žudynės, žmonių grobimai ir įstaigų sprogdinimai taip įbaugino demokratiškai nusiteikusius kolumbiečius, kad jie bijo kandidatuoti į valdiškas tarnybas arba savivaldybes.

Daug kritikos susilaukia ir pusiau karinės kolumbiečių jėgos, veikiančios šalia reguliariosios valstybinės kariuomenės. Tos dešiniųjų pažiūrų grupuotės remiasi įsitikinimu, kad tik ginklu galima išblaškyti komunistų gaujas. Gera ginkluoti dešiniųjų būriai dažnai puola atskirus kaimus ir susidoroja su įtariamais priklausymu komunistų gaujoms. Tačiau tokių antpuolių metu kartu su besislapstančiais banditais žūna ir daug civilių, moterų ir vaikų. Todėl ir pastarąjį, Amerikos sukurtą "Kolumbijos planą" jau kritikuoja kairiosios žmogaus teisių gynimo grupuotės, sakydamos, kad JAV vyriausybė vėl bando įsivelti į "naują Vietnamą".

Tą pačią savaitę Brazilijoje įvyko 12-os Pietų Amerikos valstybių prezidentų suvažiavimas. Buvo svarstomi ne tik ekonominio bendradarbiavimo klausimai, bet ir "Kolumbijos planas". Pats Kolumbijos prezidentas A. Pastrana nuramino savo kolegą paaiškindamas, kad Amerikos parama nebus naudojama karinei intervencijai. Šios

lėšos skirtos tik kovai su narkotikų gamyba ir prekyba.

Brazilijos prezidentas prasitarė bijąs, kad narkotikų žaliavų gamyba nepersimestų į Brazilijos žemę. Jis jau pasiuntė į Kolumbijos pasienį 6000 vyrų kariuomenę ir planuoja atsiųsti dar tiek pat. Šios karinės pajėgos taip pat bus aprūpintos naujais sraigtasparniais. Kolumbijos ir Brazilijos siena - 960 mylių ilgio.

Dar sudėtingesnė padėtis Venesuelos ir Kolumbijos pasienyje, kurio ilgis - 1400 mylių. "Pernai per vieną dieną, bėgdami nuo smurto, Venesuelos sieną perėjo net 22 tūkst. kolumbiečių" - pranešė šios šalies prezidentas Hugo Chavez, pridėjęs, kad kolumbiečiai priimami svetingai. Kairiųjų pažiūrų prezidentas H. Chavez pridėjo, kad JAV turi ką nors daryti su savo narkotikų paklausa, nes jei nebūtų pirkėjų, tai nereiktų "vietnamizuoti" ir viso Kolumbijos regiono.

Peru prezidentas pasakė, kad prėjusį mėnesį pavyko išardyti nusikaltėlių gaują, kuri Kolumbijos "revoliucionieriams" slapta lėktuvais išmėtė daug ginklų. Jo žiniomis, "revoliucinė" Kolumbijos organizacija iš narkotikų pirklių gauna po 600 mln. dolerių kasmet.

Konfliktas Kolumbijoje skaudžiai palietė Panamą. Čia prieglaudos ieškojo ne tik tūkstančiai pabėgėlių. Panamoje jau įvyko keli mūšiai tarp "revoliucinės" ir vyriausybės Kolumbijos kariuomenių. Baiminamasi, kad sustiprinus JAV pagalbą, tokių mūšių bus ir daugiau.

Keliais sakiniiais

kad šiemet Kuba neleido išvykti 117 žmonių, jau turėjusių JAV vizas. Atsakydama į tai, JAV vyriausybė neišdavė vizos Kubos parlamento pirmininkui Ricardo Alarcon, planavusiam dalyvauti tarptautiniame parlamentarų suvažiavime Niujorke. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos pirmininkas, Namibijos užsienio reikalų ministras Teo-Ben Gurirab išreiškė viltį, kad F. Castro turės progą susitikti su JAV prezidentu B. Clinton ir net pažadėjo parinkti tokio pokalbio vietą. Tarptautinė žiniasklaida, žinodama kad Fidel Castro mėgsta ilgai kalbėti, išreiškė viltį, kad šį kartą jo kalba nebus labai ilga.

• JAV prezidentas B. Clinton grįžo iš Afrikos nusi-

vylęs, kad nepavyko Tanzanijoje susitarti dėl Burundžio valstybėje esančio konflikto tarp tutsi ir hutu genčių. Šioms deryboms jau seniai tarpininkauja buvęs Pietų Afrikos prezidentas Nelson Mandela. Jo surengtuose positarimuose dalyvavo 10 tutsi politinių "partijų" atstovų ir 7 hutu "partijų" vadovai. Prezidentas B. Clinton pasakė, kad niekas negali prievarta įvesti taikos. Ją galima tik laisvai pasirinkti.

• Demokratų partijos kandidatas į viceprezidento vietą senatorius Joseph Lieberman planuoja kandidatuoti ne tik į šį postą, bet ir į Connecticut valstijos senatoriaus vietą - jau trečiam laikotarpiui. Vos kelios valstijos lei-

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. – Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams – \$35.00, pusė metų – \$20.00, pirmą klasę – \$58 • Oro paštu į užsienį metams – \$110.00. • Atskiro numerio kaina – 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami, tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nespausdiname.

Juozas Žygas

Jeigu tik dešimtadalis pažadų būtų įgyventinta, Lietuvoje skurdo nebūtų! Šią temą iškelti mane paskatino neseniai Lietuvos spaudoje pasirodžiusi žinutė: "Vilnius, liepos 11 d. (Elta) – Vilniuje dirbantiems Europos Sąjungos valstybių ambasadoriams įteiktas pranešimas apie Lietuvos pažangą, padarytą nuo praėjusių metų liepos. Šį pranešimą prieš savaitę Lietuva pateikė Europos komisijai Briuselyje." Pranešime sakoma, jog Lietuvoje jau veikia rinkos ekonomika ir atsirado nauja ekonominė politika. Apie tai liudija Lietuvos ir Europos Komisijos susitarimai dėl bendros pramonės plėtros politikos ir patvirtinta inovacijų versle programa.

Manychiau, jeigu kas Lietuvoje minėtos žinutės neperskaitė, tai dar greitai minėtos veiklos pėdsakų nepastebės. Ta visa "veikla" tėra tik surežisuota ir pristatyta Europos Sąjungai. O šiais metais gal būt ir tam, kad ją būtų galima panaudoti rinkimų propagandos kampanijoje, nes tarp tuščių pažadų bus galima paminėti ir "rūpestį" ekonomine padėtimi.

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

domas palestiniečių Nablus miesto ligoninėje.

- Meksikoje nustojo veikęs erdvės palydovas, kuriu naudojosi Švietimo ministerija, siųsdama pamokas į tūkstačius Meksikos kaimo mokyklų. Palydovas kainavo 250 milijonų dolerių. Šis gėdimas labai pablogino daugelio vaikų mokymosi sąlygas.

- Pietų ir Šiaurės Korėja susitarė pradėti derybas dėl santykių pagerinimo ateityje. Pietų Korėja sutiko "paskolinti" komunistinei Šiaurės Korėjai javų ir kitų maisto gaminių. Šiaurės Korėjos vadovas Kim Jong pareiškė, jog miręs tėvas, buvęs šalies vadovas, sakęs, kad "abiems Korėjoms naudinga, kad čia laikoma JAV kariuomenė". Apie 37 000 JAV karių palaiško saugumą ir pastovumą Korėjos pusiasalyje. Abi Korėjos yra apsuptos stiprių valstybių: Rusijos, Kinijos ir Japonijos. "Korėjai, net ir

džia kandidatuoti tuo pat metu į federalinę ir valstijos tarnybą. Tokie dvigubi kandidatai yra buvę demokratų partijai priklausantys Texas senatoriai Lloyd Bensten ir Lyndon B. Johnson.

- Kalifornijos teisėjas atmetė kandidato į prezidento vietą Pat Buchanan oponentų bandymus pašalinti jį iš Reformų partijos kandidato vietos. Teisėjas nusprendė, kad jis yra teisėtas kandidatas, o ne John Hagelin, siekiantis, kad jo pavardė būtų įrašyta Kalifornijos balsuotojų lape. Reformų partija suskilo į dvi dalis. Paskutinė amerikiečių apklausa parodė, kad Pat Buchanan gali daugiausia gauti apie 1 proc. Kalifornijos rinkėjų balsų.

- Palestiniečių policija suėmė devynis įtariamuosius, priklausiusius Hamas islamo kovotojų grupei. Ši organizacija neklauso Yasser Arafat ir jo vadovybės. Hamas vadovui gresia karo lauko teismas. Šiuo metu jis gy-

reikalų atstovai, susitikimuose su žurnalistais vengdami minėti datos keitimo priežastis, aiškino, kad vizitas sutrumpintas dėl Lietuvoje vykstančio "komunizmo teismo farso". Žudynes Tiananmen aikštėje jau pamiršo?

Kaupiasi vis daugiau įrodymų, kad buvo planuotas dar didesnis triukšmas: siekta, kad šis vizitas neįvyktų, o kaltė dėl tokio įvykių posūkio būtų suversta Lietuvai. Tačiau sąmokslininkams ne viskas pavyko: Lietuvos diplomatų pastangomis buvo taip suderinta nauja susitikimo darbotvarkė, kad pagrindiniai numatyti klausimai būtų aptarti. Nei svečiui, nei jį lydintiems asmenims neliko progos reikšti nepasitenkinimą.

Bet spektaklis su aiškia isterijos priemaiša vyksta toliau. Juk artėja Seimo rinkimai: bandoma šį triukšmą panaudoti rinkiminei prokomunistų propagandai. Tačiau atkreipkime dėmesį į labai įnirtingas jų pastangas, pasinaudojant net dabartiniais Lietuvos ekonomiais sunkumais, kaip nors sumenkinti Tarptautinio tribunolo reikšmę. Šios kompanijos nariai švaistosi tokiais posakiais, kaip "vadinamasis tribunolas, kuriu visai nesidomi visuomenė", "siekiama reklamos vadinamajam tribunolui". Kaip sakoma: "Vagie, kepurė dega!". Kokia pasaulėžiūra vadovautųsi prokomunistai, vėl sugrįžę į valdžią?

Gal ir netyčia (o gal ir suderinus) tuo pat metu prasiėdė dar vienas "tarptautinis" spektaklis: Lenkijoje vyksta keistas vėjus su šūkiu: "Padėkime badaujantiems Lietuvos lenkų vaikams!". Per pirmąją Lenkijos radijo programą keletą kartų per dieną perduodamas "leisgyviais" vaikų balsais deklamuojamas Adomo Mickevičiaus eilėraštis "Lietuva, mano Tėvyne". Po to diktoriaus ragina visus prisidėti prie šio vėjus. Net kečiuose laikraščiuose kartojama, kad lenkai Lietuvoje gyvena "kelis kartus blogiau".

ŽODŽIAI, ŽODŽIAI, ŽODŽIAI, O DARBŲ NĖRA...

Pažadai pažadais ir telieka, tačiau jų Lietuvos žmoniems užtenka per akis. Gal prieš aštuonetą ar devynėto metų spaudoje buvo pradėta rašyti apie karštą vandenį, tūnantį Žemaitijos gelmėse. Gal būt tuo vandeniui nepasidalijama, kad viskas stovi vietoje? O gal laukiama, kad ateitų svetimšaliai? Ir jeigu jie ateis, tai daug kalbų nebus, bet iš karto prasidės veikla!

Apie numatomas statyti mažas hidrojągaines beveik nebuvo kalbų. Ir staiga, lyg iš dangaus pasirodė žinutė, kad netoli Kėdainių pradeda veikti hidroelektrinė. Tiesa, ji nėra didelė, tik 1200 KWh galios. Bet 7-ių tokių jėgainių būtų pilnai užtekęs šiek tiek karštesniam Kaunui. Ir tokių jėgainių galima gal net keletą šimtų pastatyti. Bet džiaugsmas dėl minėtos naujos jėgainės yra nepilnavertis, nes ją pastatė norvegai.

Lietuva turi keliasdešimt tūkstančių inžinierių, kurių nemažas procentas bėga į užsienį darbo ieškoti, tačiau pastatyti jėgainę ant nedidelės upės užtvankos be norvegų, švedų ar danų pagalbos negalima apseiti. Lietuva galėtų ne tik tokias jėgaines statyti, bet ir pati gaminti joms turbinas. Tam labai brangios įrangos nereikėtų, tačiau būtina, kad kas nors šiems darbams vadovautų. Lietuvoje yra gabių inžinierių, kurie tokias

darbus sugebėtų atlikti. Blokybė slypi tame, kad nėra iniciatyvos. O jos nėra todėl, kad tiek inžinieriai, tiek ir biurokratai, gerai dirbo, kai visas direktyras gaudavo iš Maskvos. Todėl dabar, kai reikia patiems planuoti ir vadovauti, išeities ieškoma, žiūrint į lubas.

Bet ką čia kalbėti apie jėgaines, jeigu net savo pašto ženklus Lietuva spausdina Budapešte. Kai kurios eilinės laidos spausdinamos Lietuvoje, o proginės (jubilineišinės) – Budapešte. Tuo tarpu dar 1920 metais – Vasario 16-osios dviejų metų sukakties proga – spalvota pašto ženklų laida buvo išspausdinta Kaune!

Prieš aštuonetą metų lietuvių filatelijos parodoje, vykusioje Jaunimo Centre, pirmą kartą dalyvavo svečiai iš Lietuvos su savo rinkiniais. Vieną iš jų, iš profesijos inžinierių, paklausiau, kodėl ženklai spausdinami Budapešte. Jis atsakė, kad galėtų spausdinti ir Lietuvoje, tačiau negali "perforuoti" (išmušti skylių), nes neturi tam skirtų mašinų. Nustebęs jo paklausiau, kas atstiko su "Spindulio" mašinomis? Supratęs, kad šį tą žinau, man atsakė, kad mašinos tebėra, bet niekas nesugeba jų paleisti. Kiek žinau, prieš karą tų mašinų paleidimui inžinierių nereikėjo, nes tai atliko mechanikai.

Redaktoriaus skiltis

Spektakliai ir prieuoliai

Praeitą savaitę Lietuvoje apsilankė Kinijos parlamento vadovas Li Peng. Keletą valandų praleidęs Vilniaus oro uosto pastate, pasikalbėjęs su Lietuvos Seimo pirmininku Vytautu Landsbergiu, Užsienio reikalų ministru Algirdu Saudargu ir kitais pareigūnais, išskrido į jam ideologiniu atžvilgiu žymiai artimesnę Gudiją (Baltarusiją). Diktatoriaus Aleksandro Lukašenkos, kurio "prezidentavimo" laikas – jau seniai pasibaigęs, o marionetinio parlamento nepripažįsta visas demokratinis pasaulis, valdoma Gudija viešai vadinama vienu iš dar išlikusių komunizmo "draustinių". Tuo tarpu Lietuvos Seimo rūmuose vyksta antroji Tarptautinio tribunolo komunizmo nusikaltimams įvertinti sesija.

Bene įdomiausia tai, kad Li Peng'ui dar net nespėjus atvykti į Vilnių, prokomunistinės jėgos sukėlė negirdėtą triukšmą. Vienas iš vadinaujų "darbo demokratų" ideologų – Gediminas Kirklis – net pareikalavo Seimo pirmininko ir Užsienio reikalų ministro atsistatydinimo. Jie buvo apkaltinti "aukštojo svečio" vizito sužlugdymu ir net tyčiniu bandymu pakenkti tarpvalstybiniam Lietuvos ir Kinijos santykiams.

Šiandien jau aiškėja, kad versija apie tariamą "diplomatinių skandalą" buvo gerai surežisuotas spektaklis, kurio pagrindinių aktorių monologai neretai pavirsdavo tikrais komunistinės isterijos prieuoliais. Visa įvykių eiga buvo taip surikiuota, kad tik tuo labiau pakenkus žmonių siekiui prabilti apie pačius šurpiausius visoje jos istorijoje komunistinių režimų nusikaltimus. Pirmiausia, pačių Kinijos diplomatų pastangomis buvo beveik visa savaitė paankstintas Li Peng'o vizito laikas: iš anksčiau suderintos rugsėjo 11-osios į 6-ąją. Tuo tarpu Tarptautinio tribunolo sesija, kaip ir buvo seniai numatyta, prasidėjo rugsėjo 4-ąją. Tačiau Kinijos Užsienio

reikalų ministras pasitraukė iš pareigų dėl vyriausybės derybų su Korsikos teroristais, bandančiais atsiskirti nuo Prancūzijos. "Teroristai privalo atsisakyti ginkluotos kovos", – sakė ministras.

- Buvęs Serbijos prezidentas Ivan Stambulič rugpjūčio 25 d. dingio be žinios. Jis kritikavo dabartinį Jugoslavijos diktatorių Slobodaną Miloševićių.

- Libane vykusiame parlamento rinkimuose pergalę iškovojo milijonierius, buvęs premjeras Rafik Hariri. Rinkimai vyko ir Izraelio neseniai sugrąžintoje "saugumo zonoje".

- Vokietijos Halle miesto teismas nuteisė sunkiomis bausmėmis tris jaunus "naujuosius nacius" už svetimšalio juodaodžio nužudymą.

VALDŽIA KIŠASI TEN, KUR NEREIKIA

tenka du kartus mokėti už pieną – per subsidijas ir parduotuvėje. Daug naudingiau būtų skirti pinigus žemės ūkio modernizavimo paskoloms, negu tęsti politiką, tik atidedančią problemų sprendimą.

O ką valdžia turėtų daryti, norėdama remti privatų verslą? Viena sritis, kuri labai tinka valdžios institucijoms, yra verslo bei kitų ekonominių ryšių skatinimas, palaikant ne kurią nors vieną įmonę ar pramonės šaką. Tokie ryšiai neatsiranda savaime, o per gerą reklamą bei pastovų darbą ministerijose, ambasadose bei kitose institucijose. Antra, valdžia turėtų sukurti palankią aplinką verslui klestėti. O ką tai reiškia "palanki aplinka"? Pirmiausia reikia tik tada priimti įstatymus, kai jie – tinkamai paruošti. Įstatymai turi įsigalioti tik po to, kai įmonės turėjo pakankamai laiko jiems pasiruošti. Išdirbęs 10 metų Lietuvoje, aš vis tiek negaliu suprasti, kaip Seimas gali priimti ekonominius ir finansinius įstatymus atbuline data.

(Atkelta iš 1 p.)

Tiesa, jau sukurtos komisijos, kurios svarsto, kaip sumažinti firmų našumą ir padidinti valdžios institucijų efektyvumą, bet dar turi pasikeisti bendras požiūris į verslininkus.

Pereinant prie socialinės pagalbos klausimų, valdžios vaidmens klausimas tampa labiau emocinis, nes žvelgiama iš individo pozicijos. Jei gu privačios įmonės savininkas supranta, kad jis turi spręsti savo problemas, individui gali kitaip atrodyti, žiūrėti į Vyriausybės skirtingas garantijas. Iki 1990 metų daug kas buvo pripratę, kad visas problemas gali ir turi spręsti valdžia. Deja, toks mąstymas iškelia dar daugiau problemų, nes valdžia kai ko nesugeba spręsti dėl žinių stokos, kai ko nesugeba daryti dėl pinigų stokos ir kai ko nesugeba atlikti dėl iniciatyvos stokos.

Kai pasižiūri į Lietuvos minimalų atlyginimą bei pensijų vidurkį, pasidaro aišku, kad šioms žmonėms reikia pagalbos. Problema atsiranda todėl, kad paramos ir subsidi-

jų programos taikomos ne tik tiems, kuriems jų reikia, o visiems. Niekad neskačiau ir negirdėjau, kad valdžios atstovas pristatytų aiškia efektyvaus šių lėšų naudojimo politiką. Kai trūksta lėšų, visiems mažinama pagalba, nors tai nėra efektyviausias kelias.

Lietuva per dešimt metų padarė didelę pažangą, tačiau per tą patį dešimtmetį pergyveno ir du sudėtingus ekonomikos laikotarpius. Tai atsitiko, du kartus keičiant valiutą, patiriant infliaciją, viršijusią 1000 proc., ir išleidžiant daugiau kaip 3500 įstatymų. Galima teigti, kad tai nebuvo palankiausias sąlygos verslo klestėjimui.

Man dažnai kyla klausimas, ką Lietuva galėtų pasiekti, jeigu valdžios įstaigos netrukdytų privačioms įmonėms augti. Manau, kad galėtų būti lig šiol neregėtas ekonominis augimas, kuris netik padėtų sutelkti pakankamai pinigų socialinėms programoms, bet ir leistų Lietuvai pasivytį kaimyninių šalių pragyvenimo lygį.

Pasaulis ir Lietuva

* **APIE KNYGAS.** Lietuvoje pradėjo veikti pirmoji Interneto knygų svetainė: <http://www.knygos.prantel.lt> Pasak jos kūrėjų – bendrovės "Prantel" darbuotojų – panašios svetainės Europos šalyse egzistuoja jau seniai. Lietuviškoji svetainė paremta prancūzų ir estų knygų svetainių pavyzdžiu. Naujosios svetainės lankytojai gali keistis žiniomis, susisiekti su leidyklomis, knygynais, bibliotekomis ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje, greitai rasti visą informaciją apie leidžiamas ir parduodamas knygas, straipsnius apie leidybą, elektroninį knygų katalogą. Svetainėje yra atskiri puslapiai profesionalams ir knygų mėgėjams. **ELTA**

* **NEDARBAS AUGA.** Lietuvoje nedarbo lygis rugpjūtyje pasiekė aukščiausią lygį nuo sovietinių laikų. Darbo biržos duomenimis, registruotų bedarbių skaičius viršijo 200 tūkst., t.y. 11,8% visų darbingo amžiaus piliečių. **REUTERS**

* **SVEIKINIMAS.** Tarptautinė parlamentarų grupė Čėčėnijos problemoms, kurios sekretoriatas veikia Vilniuje, pasveikino Čėčėnijos prezidentą Aslaną Maschadovą devintųjų nepriklausomybės paskelbimo metinių progą, drauge pasmerkdamas Rusijos karinę kampaniją prieš Čėčėniją. Sveikinimo laišką A. Maschadovui nusiuntė Tarptautinės parlamentarų grupės Čėčėnijos problemoms generalinis sekretorius Algirdas Endriukaitis. Kaip rašoma laiške, čėčėnų tauta 1991 metų rugsėjo 6 dieną "parodė demokratinę ir politinę valią" atkurti savo valstybingumą ir santykius su Rusija spręsti derybomis pagal tarptautinės teisės principus. Tačiau Rusija liko prie imperinio santykių modelio. Tai patvirtina antrasis naikinamasis Rusijos karas prieš Čėčėniją". **ELTA**

* **NUTRAUKTI OKUPACIJĄ.** Lietuvos Seimo narys Vidmantas Žiemelis užregistravo rezoliucijos projektą, kuriuo Tibetas pripažįstamas okupuota valstybe, o Dalailama XIV ir jo vyriausybė – vieninteliais teisėtais Tibeto tautos atstovais. Kinijos vadovai kviečiami nedelsiant pradėti derybas su Dalailama ir jo atstovais, nutraukti Tibeto kolonizaciją, išlaisvinti 11-ąjį Pančėnlamą. **INTERFAX**

* **KOMUNIZMO AUKOS RUMUNIJOJE.** Komunistams atėjus į valdžią iškart po Antrojo pasaulinio karo, pilietinė Rumunijos visuomenė buvo visiškai sunaikinta. Didelė jos dalis buvo įkalinta lageriuose Dunojaus deltoje ir aplink vadinamąjį "Mirties kanalą" tarp Dunojaus ir Juodosios jūros. Komunizmo laikotarpio kalinių skaičius Rumunijoje siekė iki vieno milijono šalies gyventojų. **ELTA**

* **SUTARTIS.** Lietuva ir Ukraina rugsėjo 4 d. pasirašė gynybinių struktūrų bendradarbiavimo sutartį. Lietuvos krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius sakė, kad Lietuva plėtoja karinį bendradarbiavimą su visomis šalimis, kurios remia, supranta ir pripažįsta Lietuvos narystės NATO siekius ir Lietuvos saugumo pastangas. Pasak Č.Stankevičiaus, sutartyje numatytas Lietuvos ir Ukrainos bendradarbiavimas aprėpia tokias kryptis, kaip ginkluotųjų pajėgų demokratinė kontrolė, teisinės bazės kūrimas, gynybos planavimas ir finansavimo principai, valdymas, kontrolė ir ryšiai bei tarptautinės taikos ir humanitarinės operacijos. Abi šalys yra suinteresuotos pasidalinti patirtimi. Ukraina yra pirmoji ir kol kas vienintelė buvusios Sovietų Sąjungos valstybė, su kuria yra pasirašyta gynybos sutartis. **INTERFAX**

* **KAIP TRUKDYTI NAUJŲ NARIŲ PRIĖMIMĄ?** Europos Parlamento pirmininkė Nicole Fontaine paragino ES komisarą plėtrai Guenter Verheugen viešai paaiškinti deputatams savo interviu laikraščiui "Sueddeutsche Zeitung", kuriame jis pritarė referendumui Vokietijoje dėl to, ar priimti į Europos Sąjungą naujas nares. Interviu sukėlė skandalą ES užsienio reikalų ministrų susitikime Prancūzijoje. **REUTERS**

* **DIKTATORIŲ RYŠIAI.** Rugsėjo 3 d. Havanoje Kubos prezidentas Fidelis Kastro ir Baltarusijos prezidentas Aleksandr Lukašenka pasirašė du dokumentus - tarpvalstybinį susitarimą dėl draugystės ir bendradarbiavimo ir tarpvyriausybinių susitarimą dėl prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo. Havanoje atidaryta Baltarusijos ambasada. **BelaPAN**

* **RUSIJA – JAPONIJA.** Rusijos prezidentas Vladimir Putin ir Japonijos premjeras Yoshiro Mori pradėjo derybas rugsėjo 4 d. Pirmiausia buvo aptariami dvišaliai klausimai bei sprendžiamas klausimas dėl taikos sutarties, kuri dėl neišspręsto teritorinio ginčo nėra pasirašoma jau kelis dešimtmečius. Aptariamos Tokijo pretenzijos į rusų kontroliuojamas salas į šiaurę nuo Japonijos. Antrajame derybų etape buvo aptarti konkretūs projektai naftos, transporto ir kosmoso srityse, užsienio politikos klausimai. Be to, V. Putin ir Y. Mori pasirašė susitarimus dėl bendradarbiavimo energetikos bei pasienio apsaugos srityse, dėl Japonijos pagalbos išmontuojant rusų branduolinius ginklus. **ITAR-TASS**

TIKROJI RUSIJOS NELAIMIŲ PRIEŽASTIS

Pastaruoju laiku Rusijoje įvyko kelios skaudžios nelaimės. Garsiausia iš jų – povandeninio laivo "Kursk" nuskenimas su 118 karių įgula Barenco jūroje. Visiems mums pažįstamu sovietiniu stiliumi apie tą nelaimę pranešta tik po dviejų dienų. Bet ir po to Rusijos prezidentas Vladimir Putin dar kurį laiką atostogavo. Pagalbos iš kitų kraštų kvietimas užtruko apie savaitę. Tipiškas sovietinio galvojimo padarinys: visi nuo savęs atstumia atsakomybę, šiaip sau daug kalba, bet sprendimo niekas nenori ar nemoka padaryti.

Dar dulkės nenusėdo po triukšmo dėl "Kursko" nelaimės, kai Maskvoje užsidegė Ostantino televizijos bokštas. Gesinant gaisrą, žuvo keletas žmonių. Kodėl? Todėl, kad gaisrininkai sugalvoja naudotis keltuvu. Gaisro metu naudotis keltuvu!? Ne tik gaisrininkai, bet ir dauguma didmiščių gyventojų žino, kad gaisro metu jokia būdu negalima naudotis keltuvais.

Jau seniai žinoma, kad Barenco jūroje tūno pasaulinio masto katastrofa. Jūros dugne pamažu rūdiuja sovietiniai atominiai povandeniniai laivai, kurie bet kuriuo momentu gali paskleisti į atmosferą radioaktyvų spinduliavimą, tolygų Černobylio ato-

Algimantas Kabaila

minės jėgainės avarijai. Tačiau tai gali įvykti tokiomis sąlygomis, kad tą mirtiną užteršimą būtų dar sunkiau, o gal net išvis neįmanoma sustabdyti. Atominiai varikliai "Kursko" laive – tai tik dar vienas galimo radioaktyvaus spinduliavimo – skaudžios nelaimės – laukiantis lizdas.

Bet dar yra kitas aspektas, kuris vertas dėmesio. Tai – Rusijos karinių pajėgų el-

gesys su "Kursko" laive žuvusiųjų giminėmis, motinomis ir žmonomis. Labai akivaizdžiai filmuotojai užfiksavo, kas atsitiko su keliomis žuvusiųjų jūrininkų motinomis, kurios viešame susitikime su Rusijos ministro pirmininko pavaduotoju Ilja Klebanovu išdrįso pakelti balsą ir nemandagiai kalbėtis su juo. Labai profesionalios išvaizdos moteriškė, padedama kelių jūrininkų, be jokių atsi-

(Nukelta į 5 p.)

"Jaunosios Lietuvos", naujųjų tautininkų ir politinių kalinių sąjungos pirmininkas, Seimo narys Stanislovas Buškevičius.

(Atkelta iš 4 p.)

TIKROJI RUSIJOS NELAIMIŲ PRIEŽASTIS

klausimų ar ceremonijų, dūrė joms į minkštą vietą su švirksno adata ir suleido laikinių, bet tuoj pat veikiančių narkotikų, nuo kurių tos "nemandagios" moteriškos prarado sąmonę ir susmuko į greta esančių uniformuotų vyrų rankas.

Australijos visuose miestuose išeina vienas bendras dienraštis "The Australian". Jau po šios nelaimės jame rugpjūčio 30 d. iš "The Times" buvo perspausdintas Alice Lagnad pokalbis su viena iš tų nufilmuotų moterų – Nadiežda Tylik. Straipsnelis pavadintas "Teisybė apie tą dūrį".

Teisybė? Visas straipsnelis persisunkęs Rusijos karių pajėgų teisinimu. Nadiežda Tylik staiga "suprato", kad jai reikėjo "raminamųjų". Ji lyg tai pažinojusi tą moteriškę-medicinos seselę, kuri su-

kinėjosi salėje su narkotikų adata rankoje. Be to, ji mananti, kad "gal" gydytojai patys nusprendė arba jos vyras paprašė duoti jai tą injekciją, nes jai tikrai to "reikėjo".

Deja, visas tas pasakojimas kvepia kažkuo labai įtartinu. Pora neatsargių Nadieždos Tylik sakinių pasako daugiau, negu visas šios juodos istorijos baltinimas. Cituoju iš to straipsnio, ką pasakė N. Tylik: "Žiūrėkite į kitų kraštų karines pajėgas. Gal jie irgi turi problemų, to aš negaliu pasakyti. Bet pažiūrėkit į tas karines pajėgas, kurios gyvena prideramai, ir pažiūrėkit į mus, užkampyje, Dievo pamirštus. Kam? Kodėl mes čia gyvename? Aš esu 42-jų metų, o mano sveikata – visai sunykusi. Jie įgrūs mane į kalėjimą. Aš nebėgiu pakęsti to skausmo.

Jie atplėšė nuo manęs mano sūnų. O kas bus dabar?". Nepasakė N. Tylik, kas tie "jie", bet ir be pasakymo aišku.

Rusija yra pasiskelbusi esanti Sovietų Sąjungos paveldėtoja. Ji užima Sovietų Sąjungos privilegijuotą vietą Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje. Ji ir toliau naudojasi iš Lietuvos valstybės pagrobtais ambasadų patalpomis. Rusija grūmoja pasauliui atominiais ginklais.

Tiesa, visi džiaugiasi, kad Rusija nebėra ta pati blogio imperija, kaip kadaise buvo. Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Tony Blair be jokio drovėjimosi glėbėsčiuojasi su Vladimiru Putinu. Nesvarbu, kad pastarasis yra buvęs sovietų šnipu Vokietijoje, nesvarbu, kad jo valdoma Rusija panašesnė į diktatūrinę, nei į demokrati-

nę. Matyt, kad "pragmatikams" patogiu visa tai užmiršti.

Verta atkreipti dėmesį, kad Rusijos karinėse pajėgose ir toliau naudojama sovietinė atributika: raudona žvaigždė ir kiti sovietiniai ženklai. Ir kreipinys į karius liko "tovarišč": "drauge kapitone", "drauge seržante" ir t.t. Ir elgesys su kariais panašus, kaip sovietų: jie spardomi, mušami ir kitaip kankinami. Alkani, apskurę, nešvarūs... Tarp jų – daug savizudybių. Savo ruožtu, paklausti, ką jie galvoja apie jų "priešus" čekėnus, dažnai atsako, kad čekėnai yra juodi, kad jie išvis nėra žmonės...

Tai vis klaidus sovietinės komunizmo ideologijos palikimas. Mums, užsienyje gyvenantiems lietuviams, svarbu niekada neužmiršti, kad

komunizmas (visose jo formose) buvo ir pasiliko mūsų mirtinas priešas. Komunistai mus persekiojo, šmeižė, bandė morališkai sužlugdyti. Komunistinės idėjos sukūrė Blogio imperiją – sovietinės vergijos šalį. Komunistinės idėjos sukūrė ir kitus kraupius režimus, kaip Kambodžos, Rumunijos, Šiaurės Korėjos ir t. t.

Sovietų Sąjunga subyrėjo, bet komunistinės idėjos išliko ir sklinda net mūsų tarpe, veržiasi į mūsų spaudą. Turime būti budrūs ir nebijoti atkreipti ne tik mūsų, bet ir mūsų gyvenamojo krašto gyventojų dėmesį į komunistinį virusą, į sovietų paveldėtojos Rusijos okupuotus kraštus ir jos vėl keliamą pavojų. Mes turime tą privilegiją, kad esame laisvi ir galime apie tai kalbėti mūsų gyvenamųjų kraštų vadovams. Pasinaudokime šia privilegija!

Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje

DARBAI IR SUMANYMAI

Iš 5-ojo ALTS aplinkraščio

2000 m. rugsėjis

Šiomet sukanka 85 metai, kai tautinės minties laikraštis "Dirva" lanko mūsų pastoges. Šios gražios sukakties proga ALTS valdyba ruošia vajú "Dirvai" paremti. Rugsėjo mėnesį išsiųsime laiškus organizacijoms ir pavieniams asmenims, prašydami finansinės paramos, kad "Dirva" ir ateityje galėtų tęsti šį garbingą žinių platinimo darbą. Tikimės, kad lietuviškoji visuomenė nuoširdžiai atsilieps į mūsų prašymą ir dosnia parama užtikrins "Dirvai" ateitį.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos archyvas, apie

kurį buvo plačiau rašyta 4-ame aplinkraštyje, Petro Bucho ir Oskaro Kremerio atidžiai peržiūrėtas ir sudėtas į tinkamus kietus aplankus. Galų gale, po ilgų diskusijų su Lietuvos Respublikos Archyvų administracija, pasirašius atitinkamą dokumentų perdavimo ir priėmimo valstybiniam saugojimui sutartį, ALTS-os archyvinė medžiaga, apimanti 1949-1999 metų veiklos laikotarpį (4 didelės dėžės) buvo pasiųstos per "Transpak" kompaniją į Lietuvos valstybės naują archyvą.

Spalio 27-29 dienomis Čikagoje, Balzeko muziejaus

patalpose – 6500 S. Pulaski Rd. – įvyks Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos 26-asis seimas. Valdyba džiaugiasi, kad šį seimą mielai sutiko globoti Čikagos skyrius, kuriam vadovauja Matilda Marcinkienė su savo darbščiaja valdyba. Žinodami Čikagos skyriaus entuziazmą ir veiklumą, esame tikri, kad seimas bus sėkmingas ir įdomus. Visi atstovai ir svečiai bus sutikti su šypsena ir pavaišinti skania lietuviška rugine duona. Seimo metu įvyks "Vilties" draugijos ir Lietuvių Tautinio Kultūros Fondo suvažiavimas.

Atvažiuojantiems atsto-

vams ir svečiams esame numatę viešbutį "Court Yard Hotel". Jo adresas: 6610 S. Cicero Ave. Bedford Pk., IL, 60638, tel.: (708) 563-0200. Viešbutis yra prie pat Midway oro uosto ir arti Balzeko muziejaus, kuriame vyks mūsų seimas. Užsisakydami kambarius, kreipkitės tiesiog į viešbutį (kambariai palikti P. Bucho vardu).

Išsamesnės žinios apie seimą bus paskelbtos "Dirvoje" ir "Drauge". Jeigu kultū klausimų, skambinkite valdybos vicepirmininkui Vaclovui Mažeikai tel. (847) 823-3607.

Baigdami savo kadenciją,

AČIŪ UŽ PARAMĄ

Lietuvių Tautinės Kultūros Fondas (pirmininkas – inž. Jonas Jurkūnas, nariai – Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas Petras Buchas ir Oskaras Kremeris) Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centrai paskyrė 2500 dol. dr. Juozo Skiriaus knygos "Išėivijos pastangos dėl 1948 m. "Displaced Persons Act" priėmimo: Amerikos Lietuvių Tarybos 1945 - 1948 metais pėdsakais" išleidimui paremti. Ši knyga išryškina Amerikos Lietuvių Tarybos vaidmenį šio įstatymo priėmimo istorijoje. Daugelis JAV lietuvių nebūtų galėję apsigyventi Amerikoje, nepriėmus šio įstatymo.

Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras nuoširdžiai dėkoja Lietuvių Tautinės Kultūros Fondui. Be jo dosnios paramos minėta Juozo Skiriaus knyga, vargu, ar būtų išleista.

dėkojame visiems už mums patikėtą dviejų metų pareigas atstovauti ALT Sąjungą ir už jūsų darnų bei nuoširdų bendradarbiavimą. Ta pačia proga norime išreikšti didelę padėką Čikagos Lietuvių Tautinių Namų direktorių tarybai ir valdybai už mūsų darbų įvertinimą ir ypač – už dosnią finansinę paramą, be kurios daug darbų nebūtume galėję atlikti. Ačiū "Vilties" d-jos valdybai ir "Dirvos" redaktoriui už parodytą kantrybę, nušviečiant mūsų veiklą.

Iki malonaus pasimatymo 26-ajame seime!

Petras Buchas
ALTS pirmininkas
Vanda Mažeikienė
Sekretorė

Akimirkos iš Lietuvos Vyčių Seimo

Lietuvos Vyčių garbės nariai, dalyvavę Seime, liepos 27-30 dienomis įvykusiame Los Angeles, CA. Pirmoje eilėje sėdi (iš kairės): Estelle Rogers, Agnes Mickunas, naujasis garbės narys, kun. Petras Shakelis, naujasis garbės narys, Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, Elinor Sluzas, Algirdas Brazis. Stovi: Robertas Boris, Frank Petrauskas, Berta Stoskus, Frances Petkus, Loretta Stukas, Faustas Strolija. (Atsiuntė Loretta Stukienė).

**SKAMBINKITE
IR TAUPYKITE!**
| Lietuvą – 28 c/min.,
JAV – 7 c/min.
Nėra jokių papildomų
mokesčių.
Užsakymai priimami
lietuviškai
nemokamu telefonu
1-888-606-3427
MAXITEL

TRIJŲ CHORŲ TRIMS KONCERTAMS PRAĖJUS

Didelė *Cleveland, OH* lietuvių telkinio dalis birželio 10 d. klausėsi trijų chorų – Čikagos "Dainavos", *Cleveland "Exultate"* ir Toronto "Volungės" – koncerto Muzikos Instituto (*Cleveland Institute of Music*) Kulas salėje. Šis koncertas tiek atlikėjams, tiek klausytojams tapo tikra švente ir ilgai išliks dalyvavusių atmintyje, kaip vienas įspūdingiausių renginių, įvykusių paskutiniajame dešimtmetyje. Gal tokio pasisekimo paslaptis slypi tame, kad koncerte dalyvavo ir prie jo organizavimo prisidėjo labai daug norinčių pasidalinti savo talentais. Juk be galo daug pastangų visa tai pareikalavo!

Imantis tokio milžiniško darbo, iškilo klausimai, į kuriuos neturėjome atsakymų. Kur rasime po 15 tūkst. dolių kiekvieno koncerto išlaidoms padengti? Kokia turėtų būti koncerto tema? Kieno prašyti, kad šiai progai parašytų naują kūrinį? Kas būtų, jei naujasis kūrinys mums netiktų ar nepatiktų? Kaip išmokyti tokį sudėtingą repertuarą? Ar laiku išmoksime? Ar choristai po pirmo pasisekusio koncerto išlaikys žodį ir ryšis vykti į dar du koncertus? Ar visuomenė remis mus savo dalyvavimu? Kilo ir labiau "praktiškų" klausimų: kur ruošti koncertą, kad scenoje sutilptų 113 daininkų ir pučiamųjų bei mušamųjų instrumentų orkestras, iš kur gauti stovus tokiai miniai daininkų, ką daryti, kad scenoje choristai atrodytų vienodai? Juk sueina trys chorai su savo skirtingomis uniformomis? Kaip būtų buvę gera iš anksto turėti visus atsakymus, kuriuos tik patirtis mums atskleidė. Todėl šiame straipsnyje noriu papasakoti apie koncerto ruošą, apie tai, ko publika nemato, chorui įžengus į sceną.

Kaip žinote, šis koncertas vyko tris kartus: 1999 m. lap-

Rita Kliorienė

kričio 28 d. Čikagoje, š.m. balandžio 2 d. Toronte ir birželio 10 d. *Cleveland, OH*. Nors programa buvo ta pati, kiekviename koncerte vadovai dirigavo skirtingus kūrinius, t.y. pasikeisdami. O kad choristai galėtų susipažinti su kiekvieno dirigento stiliumi, su skirtinga jų diriguojamų kūrinių interpretacija, kiekvienas dirigentas prieš kiekvieną koncertą vykdavo į kitus du miestus repetuoti. Tai reiškia, kad prieš kiekvieną koncertą įvykdavo šešios kelionės. D. Viskontienė važiuodavo iš Toronto į *Cleveland* ir Čikagą, D. Polikaitis – į *Cleveland* ir Torontą, o R. Kliorienė – į Čikagą ir Torontą. Ruošiant tris koncertus, įvyko 18 kelionių, neįskaitant dar kelių kartų, kai buvome susitikę, rinkdami ir aptardami repertuarą bei kitus svarbius klausimus.

Kodėl viso to reikėjo? Pirmiausia, tai skatino dainininkus, pasibaigus vienam koncertui, nenustoti repertuavus šių kūrinių, o tobulinti jų atlikimą kitam koncertui. Choristai išvydo tris skirtingas kiekvieno kūrinio interpretacijas. Vadovai galėjo pasitobulinti, diriguodami naujus kūrinius. Jų darbas su chorois prieš kiekvieną koncertą leido geriau pasiruošti. Juk likdavo tik viena diena bendrai repetacijai, kai sujungę tris chorų, stengėmės, kad jie "susidainuotų" tarpusavyje ir prisiderintų prie orkestro (kiekviename mieste buvo samdomi vietiniai muzikantai). Mokėmės sustoti scenoje, įeiti, susipažinti su sale ir t.t.

Džiaugiuosi, kad turėjau progą dirbti su Dalia Viskontiene ir Dariumi Polikaičiu. Mes esame labai skirtingi ir turime nevienodą nuomonę apie įvairius chorinės muzikos klausimus. Tačiau mus

jungė noras suruošti kažką didingo. Dirbome bendram labui, stengdamiesi nepabrėžti savo skirtumų. Meno pasaulyje neretas dalykas, kai vienas kitą peikia, vienas kitam pavydi. Todėl buvo tiesiog nuostabu, kad trys chorai ir jų vadovai galėtų taip darniai dirbti kartu.

Noriu atkreipti skaitytojų dėmesį į šių koncertų "kaltininkus", į tuos, kuriems reikėtų labiausiai dėkoti, nes be jų nebūtų buvę įmanoma viso to įvykdyti. Jie dirbo tyliai, nelaukdami jokio atlyginimo ar garbės. Pirmiausia kalbu apie pačius choristus. Šie žmonės buvo NUOSTABŪS!

Atskiram choristui lengva pamanyti, kad toks gausus choras gali ir be jo apseiti. Tad kas skatino jį dalyvauti, aukoti tiek laiko, jėgų ir lėšų? Kaip kiekvienas choristas suprato savo vaidmenį? Kas jungė juos, tokius skirtingus tiek amžiumi (jauniausiam choristui buvo 16 metų, labiausiai subrendusiam – 75-eri), tiek gyvenimo patirtimi? Atsakymas, manau, yra labai paprastas – jų meilė dainai.

Pažiūrėkime į koncerto ruošą choristo akimis. Kad žmogus mėgsta dainuoti, tai tėra tik pradžia. Jo įsipareigojimas dalyvauti koncertuose reikalavo daugybės repetacijų, dažnai – net po kelis kartus per savaitę. Grįžę namo jie mokėsi patys, klausydami garsajuosčių, kuriose įrašytos jų balso partijos.

Net atvykimas į repeticijas dažnai nėra toks paprastas. Juk reikėdavo važiuoti ir blogame ore: per smarkų liūtį, sniego pūgą, darganą. Nemažai choristų važinėja iš gana toli. Kai kuriems tenka važiuoti apie dvi valandas į vieną pusę! Jų kelionė užtrunka ilgiau, negu pati repeticija. O juk tai trunka savaitę po savaitės. Buvo atvejų, kad choristas, išvykęs atostogų, sugrįždavo repetuoti, o

Simbolinę karūną "Exultate" choro vadovei, muzikei Ritai Kliorienei uždeda Rasa Šilkaitienė. Šalia – "Dainavos" choro vadovas Darius Polikaitis.

repetacijai pasibaigus, vėl važiuodavo atostogauti. Turintieji mažamečių vaikų, pakeliui į repeticiją veždavo juos močiutės globai. Dirbantieji dažnai atvažiuodavo į repeticiją tiesiai iš darbovietės, pavargę, nevalgę.

O kiek išlaidų! Choristai už malonumą dainuoti kitiems, nuvažiuavę į kitus miestus koncertuoti, patys užsimokėdavo už nakvynę viešbutyje, maistą, uniformas. Važiuodami kitur, veždavo lauktuvių koncertų rengėjams. O kai tekdavo būti šeimininkais ir priimti kitų chorų atstovus savame mieste, jie ruošdavo vaises, puošdavo salę, rinkdavo mecenatus, kviesdavo į koncertą svečius (dažnai užmokėdami patys už bilietus), pardavinėdavo bilietus ir t.t.

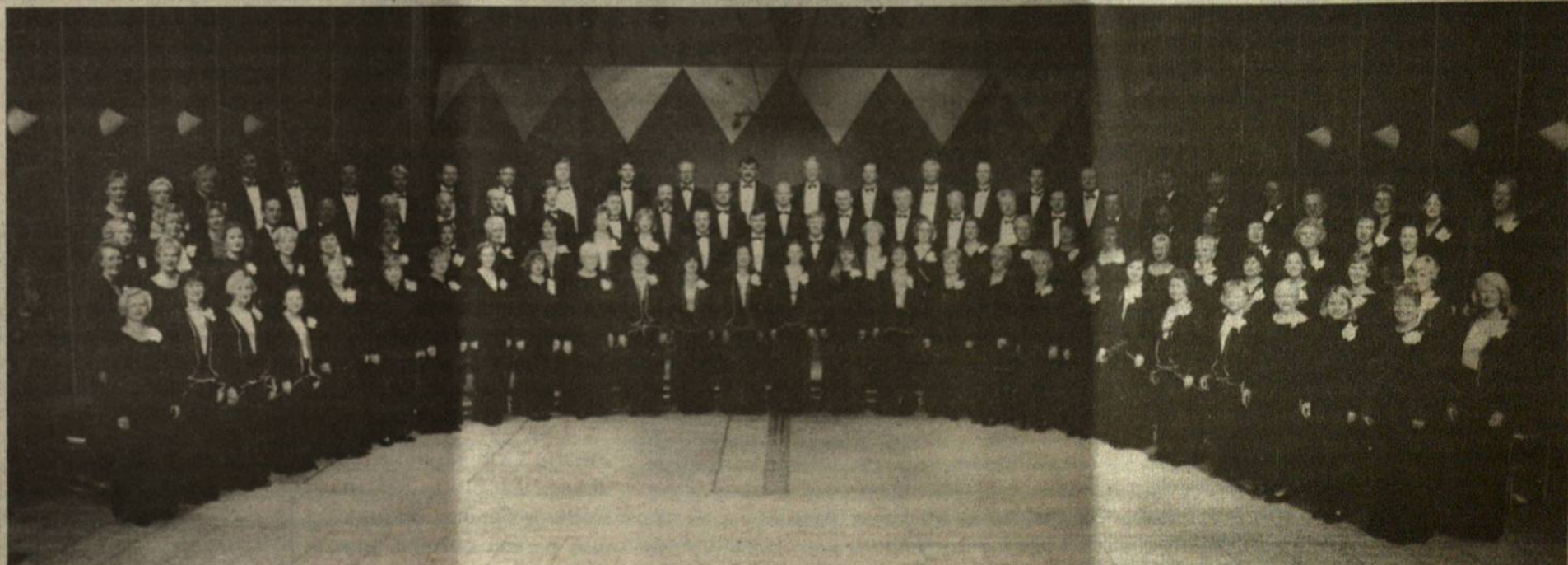
Kai pagaliau suvažiuodavo į vieną vietą visi trys chorai, tada iš choristų dar daugiau reikalavdavome. Repetacijos smarkiai pailgėdavo. Pavyzdžiui, pirmoji repeticija Čikagoje užtruko 8 valandas. Ar kiekvienas galėtų tiek ilgai išstovėti? O kiek kartų tą pačią dainos eilutę reikėdavo kartoti ir kartoti: *garsiau, aukščiau...*! Sujungus chorą, dainininkams tekdavo stovėti ne tarp saviškių, bet tarp

"svetimų". Juk niekas neklausė choristų, ar jiems patogiu stovėti ten, kur stovi, ar girdi save, ar kas į ausį dainuoja, ar nepavargo, ar nori kartoti.

Kartu su savo kolegomis – Dalia Viskontiene ir Dariumi Polikaičiu – negalėjome atsistebėti ir atsidžiaugti choristų nuoširdumu ir darbštumu, **kantrybe bei ištverme!** Nė vieno karto nereikėjo šių žmonių nei raginti, nei maldauti, nei prašyti, nei drausminti. Niekuomet negirdėjome jokių dejonų, kad kam nors per sunku, per ilgai repetuojame, ką nors ne taip darome, ne tą parinkome repertuarą... Galime šiais žmonėmis tik džiaugtis, džiaugtis ir dar kartą džiaugtis. Jie atsidavė mums "visu šimtu procentų".

Šį chorą galiu palyginti su mozaika. Išėmus bet kurią dalį ir ją pakeitus kita dalimi, kurios spalva, dydis ar forma yra kitokia, paveikslas pasikeičia. Taip yra ir su choristais. Kiekvienas iš tų 113 gabalėlių buvo labai svarbus. Kiekvienas praturtino chorą savo dainavimu. Jei ne visi būtų taip supratę savo vaidmenį, jei būtų likę gal tik 60 asmenų, tai ir įspūdis nebūtų toks, kokį darė 113 žmonių

(Nukelta į 7 p.)

Jungtinis choras, pasirengęs įteikti nuostabią muzikinę dovaną.

Vyto Kliorio nuotr.

Jaunimo puslapis

TRIJŲ CHORŲ TRIMS KONCERTAMS PRAĖJUS

(Atkelta iš 6 p.)

choras. Tokia jų gausa suteikė didingumo, praturtino sąskambį ir sujaukino tiek pačius choristus, tiek publiką.

Sakoma, kad žmogus, teikdamas kitam dovaną, patiria didesnę pasitenkinimą, nei ją priimdamas iš kito. Kuo daugiau širdies įdėta, tuo didesnis atpildas. Tikiu, kad choristai panašiai jautėsi, padovanoję šį koncertą visuomenei. Ir kas gali būti smagiau, nei pamatyti, kad dovaną puikiai įvertino jos gavėjas? Todėl choristai taip džiaugėsi, išgirdę nuoširdžius plojimus ir išvydę pagarbos ženklus atsistojusius klausytojus! Kiek daug reiškia tas

trumpas, keletos minučių pasitenkinimas už kelerius metus trukusį pasiaukojimą!

Negaliu užversti šio didingo trijų koncertų projekto paskutiniojo lapo, nepadėkusi visiems, kurie bet kuo prisidėjote prie šio koncerto. Buvome sužavėti Jumis, Jūsų gausiu dalyvavimu, geraširdžiumu, mus parėmus aukomis ir gražiais žodžiais, skatinančiais dirbti toliau.

Sakoma, kad žmogų galima geriausiai pažinti sunkniais momentais. Ruošiantis vykti į koncertą, daugelis jūsų patyrėte tokį momentą. Kaip žinote, buvo pasamdyti autobusai, kurie turėjo nuvežti nemažą skaičių koncerto

klausytojų į Muzikos institutą. Tačiau jūs, ilgokai išstovėję karštoje saulėje, tų autobusų nesulaukėte, nes jie neatvažiavo. Kodėl taip atsitiko, man ligi šiol tebėra paslaptis. Bet ši situacija dar kartą parodė, koks yra lietuvis – nepasiduodantis, galvojančias, sugebantis greitai reaguoti, pasikeitus situacijai. Dėkoju, kad nenumojote ranka, bet suradote būdą, kaip atvykti pasiklausyti mūsų dainavimo. Kaip buvo smagu, išėjus į sceną, išvysti pilnutėlę salę. Jūsų dėka koncertas prasidėjo laiku, o baigėsi triumfu. Už tai liksime Jums dar ilgai dėkingi!

NEAPGALVOTI ŽINGSNIAI

(Iš Eltos pranešimo)

Kauno miesto tarybos Socialdemokratų frakcijos surengtoje spaudos konferencijoje apie mokymo profilavimą pedagogai tvirtino, jog mokyklų reformai nepasiruošta ir ją reikėtų atidėti. Skubotai vykdoma reforma gali ne pagerinti, bet sugadinti švietimo sistemos modelį. Pasak Kauno mokytojų profsąjungos pirmininkės, britai bei skandinavai jau prieš keliasdešimt metų atsiskakė profilinio mokymo modelio, nes išryškėjo daug trūkumų. Humanitariniai ir tiks-

lieji mokslai papildė vienas kitą, jų sandūroje padaroma daug atradimų, todėl apsiriboti tik viena pakraipa yra netikslinga. Dešimt klasių baigę moksleiviai yra per jauni rinktis vienokią ar kitokią mokslų sritį. Vėliau jiems gali kilti keblumų, stojant į aukštąsias mokyklas, jei jie norės rinktis kito profilio specialybę. Vazinėjant į tolimas mokyklas, padidėja nusikaltamumas, daugiau praleidžiama pamokų.

Socialdemokratų frakcijos atstovė Birutė Vėsaitė tei-

gė, jog mokyklų finansavimo reforma bus vykdoma tik nuo kitų metų, o mokyklos jau dabar pertvarkomos paskubomis, nuodugniai neapskaičiavus būsimų išlaidų. Pasak jos, Lietuvos mokyklos kol kas neturi nei specialių programų, nei vadovėlių, nei lėšų profiliuotam mokymui įgyvendinti. Pedagogai įvardijo daug kitų problemų, kurias turės spręsti patys mokytojai ir mokiniai. Tai – vienur perpildytos, kitur ištuštėjusios klasės, kelionės išlaidos, psichologiniai smūgiai.

APIE LAKŪNĄ JURGĮ KAIRĮ – AMERIKOS DIENRAŠTYJE!

Visi žinome, kad plačioji Amerikos žiniasklaida ignoruoja Baltijos respublikas. Joje daugiausia vietos skiriama katastrofoms, žmogžudystėms, gaisrams, įvykiams Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos valstybėse, bet ignoruo-

jami kultūrinio gyvenimo įvykiai, Nobelio ar Pulitz'o premijos bei kitus pozityvūs gyvenimo reiškiniai. Todėl iš tikro buvo nuostabu užtikti milijoninio tiražo "The Plain Dealer" dienraščio rugpjūčio 4 dienos laidos trečiame pus-

lapyje, pasaulinių žinių skyriaus viršuje užrašą: "**Kaunas, Lithuania**". Trumpoje žinutėje minimas nuostabiai drąsaus lakūno skrydis. Pilotas Jurgis Kairys, ratais aukštytyn apverstu lėktuvu, rugsėjo 2 d., šeštadienį, praskrido po Kauno miesto centre esančiu žemu tiltu. Tarpas tarp vandens ir tilto apačios centro – vos 33 pėdos. Skrydžio organizatoriai pareiškė, kad toks nepaprastai pavojingas veiksmas buvo atliktas pirmą kartą. J. Kairys nemanęs, kad galėtų dar kartą bandyti atlikti tą pavojingą skrydį. Lai kraštyje taip pat rašoma, kad Kauno miestas yra už 60 mylių nuo Lietuvos sostinės – Vilniaus. Žodžiu, Jurgio Kairio dėka ir Ameriką pasiekė toji sensacinga žinia.

Buvo tikrai džiugu vieti-
nėje spaudoje pamatyti Lietuvos vardą, nes vis tik toks nepaprastas lakūno meistriškumas negali likti nepastebėtas.
Aurelija M. Balašaitienė

Buvusi klyvlendietė, architektė Julija Minkūnaitė ir visuo-
menininkas Andris Dunduras. Apie J. Minkūnaitės naujus
darbus – artimiausioje laidoje.

Kompiuterių šalyje ANTIVIRUSINĖ PROGRAMINĖ ĮRANGA

Daiva Jaudegytė

Kovai su kompiuterių "virusais" pasitelkiamos specialios programų sistemos, dažniausiai vadinamos antivirsinėmis programomis. Ju paskirtis – į kompiuterį patekusių virusų suradimas ir pašalinimas. Pirmiausia, keletas patarimų, kaip naudotis šiomis programomis ir apsisaugoti nuo kibernetinių virusų:

– neužmirškite nuolat naudotis antivirsinėmis programomis; būtinai tikrinkite visus įsigytus diskelius, CD-ROM diskus, iš interneto persisiųštas bylas ir pan.

– jei tik yra galimybė, naudokite kelias, skirtingų tipų antivirsinės programos, nes viena programa paprastai nepajėgia atpažinti visų virusų;

– visuomet pravartu turėti sisteminį diskelį, iš kurio būtų galima pakrauti kompiuterį. Jį galima įsirašyti, naudojant komandą "sys c: a:" arba Windows terpėje – "Start/Settings/Control Panel/Add Remove Programs/Startup disk". Komanda "Create Disk" sukurs jums pakrovimo diskelį;

– pasidarykite svarbiausių dokumentų atsargines kopijas diskeliuose.

Norint apsaugoti duomenis ir programas, pirmiausia kompiuteryje įtaisykite programą – "revizorius". Jos naudojamos, atliekant ankstyvąją virusų diagnostiką ir dirba dviem etapais: revizoriai atsimeina duomenis apie programų ir diskų sisteminę sričių (kelties sektoriaus ir sektoriaus su disko paskirstymo lentele) būklę.

Po to revizoriai gali kiekvieno momentu palyginti esamą jų būklę su pradine. Jei randamas neatitikimas, t.y. jei prie programos jau yra "prikibęs" virusas, apie tai pranešama vartotojui. Tai suteikia galimybę nustatyti užsikrėtimą virusu iki tol, kol jis dar nepadarė didelių nuostolių. Be to, programa – revizorius gali rasti virusu užkrėstas bylas. Tai šios programos gali pašalinti ir žinomus, ir visai nežinomus virusus. Programų – revizorių pavyzdžiai: "ASP Integrity Toolkit", esanti sistemoje "Dr. Solomon's Anti-Virus Toolkit", "Integrity Master" ir "VDS", dirbančios DOS terpėje.

Laipteliu žemiau yra programos – filtrai, dar vadinamos rezidentinėmis anti-

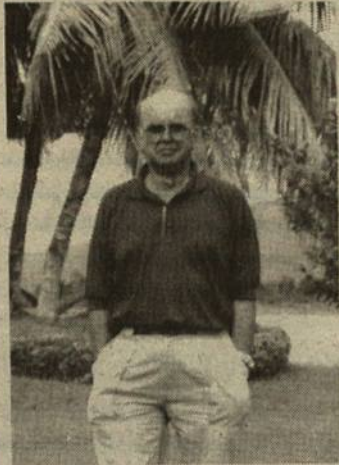
virsinėmis programomis. Jos "gyvena" kompiuterio operatyviojoje atmintyje ir perima tuos kreipinius į operacinę sistemą, kuriuos virusai naudoja dauginimuisi ir kenkimui. Apie tai jos praneša vartotojui, kuris gali leisti atlikti atitinkamą operaciją arba ją tuoj pat nutraukti. Pagrindinis filtrų privalumas yra tas, kad jos gali nustatyti ankstyvos stadijos virusą, t.y. kol jis dar nespėjo išplisti ir pakenkti. Tačiau gali pasitaikyti ir klaidingų išspėjimų, susijusių su kitų programų veikla. Tuo būdu virusų sukeliama nuostoliais galima gerokai sumažinti. Programų – filtrų pavyzdžiai: "SECURE" ir "FluShot" programos.

Toliau seka programos – detektoriai (skeneriai). Jos suteikia galimybę rasti bylas, kurios užkrėstos kuriuo nors žinomu virusu. Detektoriai tik suranda virusą, bet nuo jo "neišgydo". Virusas gali būti surandamas pagal "parašą", t.y. pagal jam būdingų baitų derinį. Šiose programose yra virusinių "parašų" bankas, kuriame surašytos virusų rūšys ir jų skaičius. Detektoriai gali patikrinti nurodytus diskus ar bylas. Daugelis jų turi užkrėstų bylų naikavimo priemones. Dirbant su programomis detektoriais, reikia jas reguliariai (bent kas 1-3 mėnesiai) atnaujinti, t.y. dirbti su konkrečios programos naujausia versija, galinčia surasti ir neseniai pasirodžiusius virusus. Tokios antivirusinės programos pavyzdžiai: "Doctor Web" ("gydo" ir trina. Aprašyta 15 867 virusų) ir "FindVirus". Pastaroji yra laikoma viena tobuliausių antivirusinių priemonių. Šia sistema galima aptikti daugiau nei 10 000 virusų. Be to, pakete yra virusų enciklopedija, kurioje aprašyti įvairūs virusai ir jų poveikis kompiuteriui. O štai "AntiVir Personal Edition Free" suranda ir ištrina 50 000 virusų. Apie tai rasite: <http://www.free-av.com/>. Programos "Doctor Web", "Norton Antivirus" ir "McAfee Virscan", turinčios ir nežinomų virusų paieškos algoritmus, vadinamus "heuristic analysis", ieškančius dar negirdėtų virusų pagal tai, ar paleista tikrinamoji byla primena virusų veikimo mechanizmą.

(Pabaiga – kitoje laidoje)

PASIŽVALGYMAI PO ATOGRAŽAS

Padre Ferdinando-Alejandro, Pintor Lituano Juan, Vytautas, Jadžė, "Tu", Birutė, dar keletas kitų. Gal būt ir Faustinas Antrasis – La Gonave karalius.

Jonas Dunduras

11

Nepriėmęs ligonių "malonių" pasiūlymų apžiūrėti jų blogai veikiančias kūno dalis ir tikrinti jų asmeniškų basonų turinį, išėjau pasidairyti į gatvę. Visi miestelio namai – panašūs: greitos, pigios statybos, neturintys jokių architektūrinių pretenzijų. Jie tupejo lyg sėklos iš daržininko saujos, ilga, siaura linija pabertos ir sudygusios abiejose kelio pusėse. Šen-bei-ten neseniai pašodinti medeliai dar nedavė pavėsio, ir namai tiesiog kepė kaitrioje tropinėje saulėje. Vaizduotė siūlė tuos apkepusius namelius apversti kaip blynus, kad ir kita jų pusė vienodai apkeptų. Karštingiško veržimosi metu, kertant džungles, niekas negalvojo apie ateitį, apie galimybę, jog kada nors čia kursis gyvenvietės ir kad jų grožiui bei pavėsiui reiktų palikti aukštų, plačių medžių tinklą. Tam nebuvo laiko: reikėjo skubėti "vykdyti planą".

Mano dėmesys nukrypo į žmones. Nežiūrint ankstyvo popiečio karščio, gatvėje matėsi žmonių, ne malonumo, o reikalo vedamų kur nors eiti. Atrodė, jog šioje mažoje vietovėje matau visą brazilų tipų, rasių ir spalvų spektrą. O jis yra tikrai įvairiaspalvis, įvairesnis negu bet kur kitur Lotynų Amerikoje dėl labai plataus rasinio mišinio, kurių kiekvienas turi savo specifinį vardą. Pagrindinės klasifikacijos, kiek man žinoma, yra penkios, nors įvairiose geografinėse vietovėse jų, be abejo, yra ir daugiau. Asmuo, atrodantis kaip baltasis, nors savo kilme ir nebūtų "grynakraujis", praktiškai priskiriamas "Branko" klasei ir taip traktuojamas net socialine prasme. "Pardo" – įvairių rasių mišinių atstovas. "Caboclo" – asmuo, turintis aiškių indėniškų bruožų. "Pretto" – negras arba ryškus negroidas. Dar yra naudojami tokie apibūdinimai, kaip "Moreno" ir "Mulato", bet daugelyje vietovių jais apibūdinamos patrauklios, mišrios rasės merginos. Jos vadinamos "Morena bona" arba "Mulatinha bonita". Viena iš jų, "muito bonita Mulatinha", netoli ligininės tvarkės nedeliame bare, šiek tiek kalbė-

jo ispaniškai ir angliškai, todėl man pateikė trumpą įvadą į tų klasifikacijų teoriją, karštais net pirštu parodydama į praeinančią ir priskirdama jį ar ją atitinkamai grupei. Aiškėjo, kad kuo asmens odos spalva šviesesnė, tuo aukštesnė yra jo socialinė ir ekonominė "lakta". Ir, žinoma, atvirkščiai.

Poros – trejetos valandų pasivaikščiojimo ir pasėdėjimo Nova Mamore kartinose pilnai užteko suprasti, jog ilgesnis užsilikimas šioje vietovėje būtų beprasmiškas. Todėl daktaras Trevino iškviatė mus atvežusį greitosios pagalbos automobilį, kad mane pargabentų į Guajara Mirim. Jis pats dar turėjo porai dienų likti ligininėje.

Guajara Mirim mieste aplankiau Bendoraičio statytą, gana išpūdingą Bom Pastor ligininę ir taip pat jo įkurtą "Radio Educadora" pastatą. Žingsniuodamas to švaraus ir tvarkingo miestelio gatvėmis, priėjau centrinę aikštę su jau seniai neveikiančio geležinkelio stotimi. Ten, stoties gale, prieš mane stovėjo ir į mane žiūrėjo sena "Maria Fumaça" – "Rūkstančioji Marytė".

* * *

Prieš ilgoką eilę metų, kai buvau jaunesnis ir gražesnis (bet vis tiek negražus), Brazilijoje, Manaus miesto, ties kuriuo Rio Negro įteka į Amazonę, viešbutyje susipažinau su maža, beveik padoria kompanija. Ją sudarė trys romantiškai išsikvėpinusios, draugiškos kanadietės mokytojos, po ilgų vasaros atostogų gastroliavimo Rio de Ja-

neiro ir Argentinos pajūriuose grįžtančios namo – pailsėti, atkurti jėgų ir jausmų. Jų draugijoje jau buvo išsikūręs malonus džentelmenas iš Minesotos, dirbantis pašto žinyboje. Daugelis keliaujančių į Pietų Amerikos rytinę dalį stabteli čia, norėdami pamatyti Amazonę, o ypač jos ir Rio Negro santaką. Toks buvo ir mano naujųjų kompanionų tikslas. Viešbučio biuroi paaiškinome mūsų tikslus ir netrukus dviauakščiame, tam tikslui naudojamame motorlaivyje artėjome prie santakos.

Santaka – išpūdinga savo vandens mišiniu. Rio Negro vanduo, kaip sako jau pats upės pavadinimas, yra maždaug indigo spalvos, o Amazonės vandens spalva visiškai panaši į kavą su grietinėle. Įplaukus į santaką, paštininkas pasiūlė nepažiopsoti retos progos ir pasimaudyti tų milžiniškų upių santakoje. Laivelio kapitonas užtikrino, jog piranijos yra visiškai nepavojingos, bet vyrams patarė maudytis su ilgomis kelnėmis. Visi išsiėmę iš kišenių visą mantą, atsidūrėme vandenyje. Bet dėl visa ko greitai sulipome atgal į laivą, išskyrus paštininką. Jis, nuo Minesotos šalčių labai gerai izoliuotas savo lajumi, tik gulėjo ir plūduriavo lėtoje srovėje – be jokio pavojaus nuskęsti. Vėliau jo paklausiau, ar tai nebus įdomiausias jo prisiminimas iš šios kelionės? Pasirodė, ne. Jo kelionės tikslas – pamatyti legendinį Madeira-Mamore geležinkelį nuo jo pradžios Porto Velho mieste iki pabaigos Guajara Mirim.

Legendos apie geležinkelį pasakojo, jog jį tiesiant per džungles ties kiekvienu pabėgiu mirė arba žuvo po vieną darbininką. Tikriausia, tai yra aiškiai padidinta, kaip ir kievienoje legendoje. Tačiau Madeira-Mamore vardas kažkaip įstrigo mano lengvai sužadintame žingeidume, ir tik laukiau progos pats į tą geležinį kelią žvilgtelėti, jeigu dar kas nors iš jo liko.

* * *

Devynioliktojo šimtmečio antroje pusėje Brazilija, stengdamasi atidaryti ekonomikos plėtrai neižengiamos pietvakarių Amazonijos duris, pradėjo gvildinti galimybę statyti geležinkelį, jungiantį Madeira ir Mamore upes. Nors Mamore įteka į Madeira, laivyba tarp jų yra neįmanoma dėl uolėtų srautų abiejose upėse. Pirmasis projektas – srautus aplenkiantis siauru kanalu – nebuvo priimtas. Nuspręsta nutiesti 370 km ilgio geležinkelį, skinantis kelią per tankias džungles, pelkes, statant tiltus per pakelyje sutiktas upes. Projektą įgyvendinant, susidurta su klaidingomis problemomis, vėliau sutiktomis ir Panamos kanalo statyboje: maliarija, dezinterija, geltonasis drugys, sezoniniai tropiniai lietūs, potvyniai. Tik čia dar prisidėjo nuodingosios gyvatės ir indėnų strėlės. Po pusantrų metų darbo – apie 1879 metus – nutiesus šešis kilomet-

rus geležinkelio, darbai sustojo. Geležinkelio istorija sako, jog tų šešių kilometrų statybos procese iš 900 amerikiečių darbininkų 80 nuskindo, o 141 mirė nuo drugio. Be jų, dėl įvairių priežasčių mirė 400 brazilų ir 200 boliviečių darbininkų. Tokia 6 km geležinkelio kaina.

Nors gumos žaliava ir jos ypatybės buvo žinomos seniai, tačiau tik 19-ojo šimtmečio pabaigoje pramonė išmoko ją apdoroti ir pritaikyti neperšlampamų rūbų, avalynės ir automobilių padangų gamybai. Gumos pareikalavimas kartu su žaliavos kaina kilo fantastiniu greičiu. Tuo metu vienintelis gumos žaliavos šaltinis buvo Amazonija ir joje augantys gumos medžiai. Jų "sakai" ir buvo gumos žaliava. Tuo tarpu, kai kitose Amazonijos dalyse surinktos gumos žaliavos išgabenimas nekėlė didesnių rūpesčių dėl daugelio laivybai tinkančių upių, pietvakarių Brazilijos ir Bolivijos gumos žaliavos panaudojimas merdėjo, neturint pakankamų galimybių ją išgabenti.

Ekonomistai įžvelgė, kad nutiesus tą nebaigtą geležinkelį, jungiantį dvi upes ir aplenkiantį jų srautus, sudarius galimybę išvežti gumos žaliavą, atsivertų multimilijoninio pelno galimybės. 1907 m. Madeira-Mamore geležinkelio projektas buvo atgavintas, o jo tiesimą perėmė "The American Madeira-Mamore Railway Company". Vienu laikotarpiu šioje

(Nukelta į 9 p.)

Maria Fumaça ("Rūkstančioji Marytė") nebeveikiančio Guajara Mirim geležinkelio stotyje. Autoriaus nuotr.

TRISDEŠIMT AŠTUNTASIS

"Dirvos" novelės konkursas
Skiriamos DVI PREMIJOS:

pirmoji – 500 dolerių,
antroji – 300 dolerių,

iš A.†A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko "Korp! Neo-Lithuania"
vyr. valdyba

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė patiems pasirinkti novelės temą ir meninės išraiškos formas. Paskutinė rankraščių įteikimo data – 2000 m. lapkričio 1 d. (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet kurioje kitoje valstybėje.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti perrašyti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyti slapyvardžiu. Tą patį slapyvardį užrašykite ant pridodamo užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik laimėjusių vokeliai bus atidaryti. Nepremijuoti rankraščiai gražinami, tik autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Vertinimo komisija paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti.

PER KINIJĄ – Į TIBETO AUKŠTYBES

(Tęsinys. Pradžią - 33 nr.)

Kai netikėtai sutikome gatvėje tik ką iš vestuvių puotos grįžtančią namo jauną porą, mes beveik užmiršome ir anuos rūščius policininkus, saugančius tą didžiąją aikštę. Sujaudinti priėmėme jaunosios poros mums, dvylikos amerikiečių grupei, su šypseną ir taip netikėtai siūlomus saldinius. Daugelis mūsų jau mokėjo jiems padėkoti paprastu, bet nuoširdžiu kinietišku "xie-xie" (ačiū).

Visiems kitiems mūsų grupėms nariams tai buvo pirmasis susipažinimas su Kinija, todėl jiems viskas atrodė nauja ir neįprasta. Ne daug ir mes nuo jų skyrėmės, nes ir mums tikrai teko stebėtis, kaip per tuos 16 metų pasikeitė *Beijing*. Ilgiausios, atrodo, nesibaigiančios, eilės naujų, šiuolaikiškų dangoraižių, niekad nesustojantis lengvųjų automobilių, autobusų ir sunkvežimių srautas bei parduotuvės su nuo įvairiausių prekių lūžtančiomis lentynomis. Nebesimatė tu tūkstančių dviračių, kuriais buvo tiesiog patvinusios gatvės 1983 metais. Vargiai kur begalėjai pamatyti ir tą anksčiau gatvėse vyravusią kinietišką "Mao stiliaus" kepurę, storą gelumbinį švarką su dar storesnėmis apvaliomis kelnėmis – tarsi uniformą, kuria, su retomis išimtimis, tuomet

"didžiudavosi" ir į įstaigas skubantys vyrai, ir gatves sluojančios, likimui pasidavusios moterys. Šiandien Kinijos miestuose vyrauja Vakarų pasaulio stiliaus rūbai. Jaunos moterys, pasipuošusios šauniomis, gana trumpomis suknelėmis, nenusileistų ir Čikagos miesto centre skubančioms sekretorėms.

Kai 1983 metais vieną vakarą mes nerūpestingai dviese išėjome pasivaikščioti po miestą ir netrukus pajutome pasiklydę, turėjome nemažai vargo, kol sugrįžome į viešbutį. Net ir turėdami šio miesto planą, negalėjome perskaityti kinietiška užrašytų gatvių pavadinimų. Mes net paklausti negalėjome, nes nemokėjome nė vieno žodžio kinietiška. Šiandien jau daug kur matosi angliški gatvių ir greitkelių pavadinimai. Ne trūksta ir kitų angliškų paaiškinimų bei reklamų. Susidarė įspūdis, kad anglų kalba po truputį tampa antrąja gamybos ir prekybos kalba.

Kitas dvi dienas praleidome *Beijing'o* apylinkėse, kur stovi garsiosios, gerokai restauruotos Didžiosios Kinų Sienos dalis. Koptami aukštyn, kartais gana nuožulniu, grįstu sienos taku, o kartais ir labai stačiais laiptais, kas keliolika minučių sustodavome pailsėti ir atsigausti nuo dusi-

Aleksas Vitkus

nančios drėgmės 90 laipsnių karštyje. Užkoję įsivaizduodavome esą sienos gynėjais, pasiryžusiais ją ginti nuo toli apačioje slenkančių priešobūrių. Pati sienos statybos pradžia siekia net septynis šimtmečius prieš Kristų, kai įvairios kinų giminės pradėjo statyti atskiras sienas – užtvaras, siekdamas sustabdyti priešą. Ilgainiui tos sienos susijungė ir taip atsirado visame pasaulyje žinoma (ir net iš kosmoso matoma) Didžioji Kinų Siena. Kai kurios jos dalys jau seniai nugriuvusios, tačiau kitos – dar neblogai išsilaikiusios. Jos dalis, esanti prie *Badaling*, netoli *Beijing*, yra rūpestingai prižiūrima ir tapusi viena iš turistų, lankančių pasaulio įžymybes, bei vietinių kiniečių mėgstamų vietų.

Beje, sužinojome, kad nežiūrint to, kokio storio buvo tos sienos ir kokie narsūs kariai jas gindavo, tačiau jos turėjo vartus. O pasiūlius gynėjams nemažą pinigų maišelį, vartai "kažkaip" atsidarydavo ir dažnai nei vienai, nei kitai pusei nereikėdavo pralieti kraujo.

Aplankius imperatoriaus Vasaros rūmus ir apžiūrėjus didingas senąsias imperatorių *Ming*, *Ching*, *Song*, *Liang* ir

Shiang požemines kapavietes, kažkaip netyčia prisiminė seniai girdėtą istoriją apie vieną kinų imperatorių, kuris pasiuntė į Ameriką savo keturis sūnus – *Ling*, *Ding*, *Qing* ir *Bing* – išmokti valstybės valdymo meno. Po daugelio metų, sūnams sugrįžus namo, tėvas, užklaustas, kaip jiems pasisekė, išdidžiai porino: "*Ling* dabar yra armijos generolas, *Ding* tvarko visą mūsų krašto pramonę, o dar protingesnis *Qing* tapo švietimo ministru". "O kas gi at-

sitiko su ketvirtuoju sūnumi – *Bing*?" Atsidusęs senasis imperatorius tik ranka numojo ir pratarė: "Jis buvo iš visų gudriausias, todėl ir pasiliko Amerikoje".

Kinijoje yra daugybė skirtingų tarmių, tačiau dvi iš jų yra pagrindinės: *Mandarin* ir *Canton*. Nors valdžia ir stengiasi pagrindine Kinijos kalba, liepia dėstyti ją visose mokyklose, tačiau net ir mokslų ragavę žmonės iš įvairių provincijų dar sunkokai susikalba.

Mao Zedong portretų Kinijoje dar netrūksta.

Tibetiečių turguje Lhasoje.

Autoriaus nuotraukos.

PASIŽVALGYMAI PO ATOGRAŽAS

statyboje dirbo apie 30,000, to laiko standartais vertinant, gerai apmokamų darbininkų. 1912 m. "*Estrada de ferro de Madeira e Memore*" – 364 kilometrų ilgio geležinkelis buvo užbaigtas. Jo istorija tikina, kad dėl įvairių priežasčių statybos metu mirė apie šešis tūkstančius darbininkų. Bet šis skaičius turėtų būti daug didesnis, nes daugelio vėlesnių mirčių priežastimi tapo darbe įgytos ir vėliau išsivysčiusios ligos. Tiek statybos metu, tiek vėliau geležinkelis pagarsėjo pasaulyje "Bepro-

(Atkelta iš 8 p.)

čių" ir "Mirties" vardais. Kai kurios valstybės buvo net išleidusios potvarkius, draudžiančius jų piliečiams vėbuotis šio geležinkelio tiesimui.

Vos užbaigus geležinkelį – tais pačiais metais – gumos kaina pasaulinėje rinkoje dramatiškai krito, nes anglų užveistos gumos medžių plantacijos Malajų pusiasalyje jau pasiekė produktyvią stadiją. Tai buvo *Madeira-Mamore* geležinkelio pabaigos pra-

džia. Jis liko tik legendiniu geležinkeliu. 1972 metais jis buvo uždarytas: džiunglės greitai apžėlė jo kelią ir pakelyje tankiai išsibarsčiusius mirusių darbininkų kapus. Papuvusiuose mediniuose kryžiuose dar kai kur galima įskaityti pavardes. Viskas apleista, rūdijusi. O štai dabar stovėjau prieš surūdijusį, apžėlusį garvežį, savo laiku nešiojusį išdidų "*Maria Fumaça*" vardą ir gal būt net mačiusį tą tragiškai gaudžią *Madeira-Mamore* geležinkelio istoriją.

JAV LB KULTŪROS TARYBA SKELBIA RUGSĖJIS – SPAUDOS MĖNUO PAPIGINTA METINĖ PRENUMERATA NAUJIEMS SKAITYTOJAMS:

DIRVA _____ \$25.00 (vietoje 35.)

P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS _____ \$65.00 (vietoje \$100.)

4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS _____ \$25.00 (vietoje 35.)

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

EGLUTĖ _____ \$10.00 (vietoje 15.)

13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

LIETUVIŲ BALSAS _____ \$20.00 (vietoje 30.)

2624 W. 71 st. St.
Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS _____ \$10.00 (vietoje 20.)

14911 127 th St
Lemont, IL 60439

PENSININKAS _____ \$10.00 (vietoje 15.)

2711 W. 71 st St
Chicago, IL 60629

BRIDGES _____ \$15.00 (vietoje 18.)

1927 W. Boulevard
Racine, WI 53403

LITUANUS _____ \$8.00 (vietoje 10.)

1501 E. So. Indiana Ave
Chicago, IL 60605

*Lietuviškas laikraštis ar žurnalas –
puiki dovana bet kuria proga!*

Laiškai ir pranešimai

LIETUVOS ISTORIJĄ TURĖTŲ RAŠYTI LIETUVIAI

Skačiau, kad Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus pakvietė anglą parašyti Lietuvos istoriją. Kodėl? Ar lietuviai yra tarsi kokie nors zulai ar bušmėnai, kad negali parašyti savo tautos istorijos?

Seniau lietuvių tautos istorijai daug žinių paliko sveitimieji. Nebūtinai teisingų, kartais labai klaidingų. Daug lengviau nusirašyti, nei ieškoti tikrų duomenų ir juos tinkama tvarka išdėstyti istorijos knygų puslapiuose.

Daug netikslumų yra pa-

likta Lietuvos istorijoje: netikslūs žemėlapiai, iškraipyti duomenys apie paskutinį Lietuvos prisikėlimą. Tai prazūtinga lietuvių tautai. Tačiau tai toliau tęsiasi, saugant dabartinei vyriausybei.

Pakviestas anglas *Norman Davies* puikiai kalba lenkiškai. Jis Lenkijai parašė dviejų tomų istoriją, manau, laikydamasis lenkų duomenų. Ar *N. Davies* puikiai kalba lietuviškai, žinutėje nepaminėta. Kalbėdamas per Lenkijos radiją jis pasakė, kad tokį kvietimą gavo iš Lietuvos

Respublikos prezidento. Jis pabrėžė, kad Lietuvos istoriją galėtų pradėti rašyti po trijų metų.

Kodėl Lietuvos Respublikos prezidentas tokiam svarbiam rašto darbui pakvietė anglą? Ar jis tai padarė savo nuožiūra ar patartas pasirinktų patarėjų? Negi nepatinka nė vienas dabartinis lietuvis istorikas?

Gal pastebėjote, kad ne visi istorikai žymi Prūsų žemes nuo Nemuno iki Vyslos upės. Ten gyvenusius prūsus bei jų giminaičius šimtme-

čiais lietuvių tautos priešai žudė. Baigiantis Antrajam Pasauliniam karui Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniai, užėmę prūsų žemes (Mažąją Lietuvą), masiškai žudė ten gyvenusius – be jokio gailesčio ar išimties: vyrus, moteris, kūdikius. Naikino kraštą: į jį privežė rusų ar kitokių kolonistų, pakeitė vietovardžius.

Okupatas negali būti laikomas okupuoto krašto piličiu. Nors amerikiečiai ir anglai buvo leidę tik laikinai naudotis kraštu, okupantas apsistojo ilgam laikui ir elgiasi kaip senas šeimnininkas.

Lietuvių tautai nereikalaujant iš tų sričių pasitraukti, okupatai ten sėdi ir net gąsdina būsimumis sankcijomis.

Taigi gal Lietuvos Respublikos prezidentas norėjo teisingo žmogaus Lietuvos istorijai parašyti, kad ja būtų galima remtis tarptautinėje diplomatijoje? Gal norėjo istoriko, kuris Lietuvos istorijos žemėlapyje pažymėtų Vytauto laikų Lietuvą nuo Baltijos iki Juodosios jūros?

Būtų įdomu ir naudinga sužinoti Lietuvos Respublikos prezidento nuomonę.

*Algirdas Gustaitis
Los Angeles, CA*

PADĖKITE SURASTI GIMINAIČIUS

My name is Ella Tomkus, and I am researching the genealogy of my family. I don't know if you'll be able to help me, but I would gladly accept any help I can get, I am an amateur at this. The reason why I am asking for help, is because I have contacted people with the same surname throughout the US, and a few in Lithuania, but I haven't been able to figure out the way we are related, ie: cousins, father's step son, anything of the sort.

My family comes originally from Lithuania, I do not know which part, although the one person I have contacted there lives in Vilnius. My great grandparents entered this country circa 1906-07. Therefore the might have

been born circa 1886-1890, in Lithuania. Their names were Elizabeth Paplauskaite (could be recorded as Elsbida Paplausk, in America she took the last name Tomkewitz) and Joseph Tomkewitz (could also be known as Juasapes Tomkevics, or the original last name, Tomkus). The confusion about the names comes from when they entered this country, the americanized names and the original spelling or variations. Also, my great grandfather had to change his name, Tomkus, to a Polish sounding last name of some friends of his, Tomkewitz, or Tomkevics.

My family was all from Philadelphia, PA, but there are others (families, I have

yet discovered how exactly we are related other than the surname) in the New England area, Maine, Connecticut, Massachusetts. Also there were some in Virginia, and a few over here in the West, Colorado, Arizona, and here in Las Vegas. There are also rumors of family in Chicago and throughout Illinois, which would not surprise me, since there is a strong Lithuanian community there.

If you might know of anyone with the same surname, or someone that might be able to help me, I would greatly appreciate the information. If there are any organization, that help genealogists that you know of, I would like to know who.

Thank you very much for

taking the time to read this letter. Even if you are not able to help me, a reply would be greatly appreciated to know I have to look else-

where.

Sincerely,

Ella M. Tomkus

7837 Desert Candle Way
Las Vegas, NV 89128

ARBAČIAUSKŲ ŠEIMOS LIKIMAS

Labas,

I am trying to locate a family by the name of Arbas/Arbačiauskas. After communicating with the architect, Edmund Arbas, he suggested I write to you. I have been doing genealogy research on my grandfather, *Andrius Arbačiauskas* who was born in Suvalkų Kalvarija in 1874 to Antanas Arbačiauskas and Frances Kunitskaitė. He had two brothers, Tomas and Joseph. Sometime after his first wife died in 1902, Antanas remarried a young woman al-

so named Frances, who produced three more sons, one of them again was called Joseph.

The first three sons immigrated to the US around 1900. I have quite a bit of information about these first sons but know nothing about the second marriage. Can you please put me in touch with the Arbačiauskas family?

Sincerely,

*Karyl Arnold
49 Brookside Drive, Upper
Saddle River, New Jersey
07458*

SPORTO ŽINIOS

SPORTINIO ŠAUDYMO VARŽYBOS

Antrosios Pasaulio lietuvių sportinio šaudymo varžybos įvyks 2000 m. rugsėjo 21-24 d.d., Hamiltono Lietuvių Medžiotojų ir Žūklautojų klubo "Giedraitis" šaudykloje. Jąs rengia ŠALFASS-os Šaudymo komitetas ir Hamiltono LMŽK "Giedraitis". Programoje – stendinio (*Trap*) šaudymo varžybos.

Varžybų tvarkaraštis:
Rugsėjo 21 ir 22 d. nuo 10 v. r. iki 4 v. p. p. – treniruotė.

Rugsėjo 23 d. – dalyvių registracija nuo 9 v. r. iki 11 v. r. Varžybų pradžia – 10 v. r. – 16 jardų po 100 šūvių. 1 v. p. p. – "Handicap" po 100 šūvių.

Rugsėjo 24 d. – varžybų tęsinys: 10 v. r. – 16 jardų po 100 šūvių. 1 v. p. p. – dubleriai, 5 v. p. p. – medalių įtei-

kimas, 6 v. p. p. – užbaigtuvės, laužas.

Iš Lietuvos atvyksta 7 šauliai. Žada dalyvauti šauliai iš įvairių Kanados ir JAV vietovių.

Norėdami gauti išsamesnių žinių, kreipkitės į varžybų vadovą ir ŠALFASS-os Sportinio šaudymo komiteto pirm. *Kazimierą Deksi* šiuo adresu: 1257 Royal Dr., Burlington, Ont. L7P 2G2, Canada. Tel.: (905) 332-6006, faksas: (905) 547-5556, e-mail: kdeksnys@sprint.ca

ŠALFASS-os Sportinio šaudymo komitetas

LAUKO TENISO TURNYRAS

Pirmasis *Cleveland, OH* LSK "Žaibo" kviestinis lauko teniso turnyras įvyks 2000 m. rugsėjo 23-24 d.d., *Lakeland Community College, Main Campus* teniso aikštėse, 7700 *Clocktower Drive, Kirtland,*

Ohio, (netoli I-90 ir Rt. 306 sankryžos). Telefonas: (440) 953-7000. Esant blogam orui, varžybos gali būti perkeltos į vidaus patalpas: *Club Ultimate (buvęs Riverview), 34650 Melinz Pkwy, Eastlake, Ohio*, (netoli Rt. 2 ir Rt. 91 sankryžos). Tel.: (440) 951-4016.

Programa:

vienetai – vyrai (amžius – neribotas), vyrų senjorų (45 metų ir vyresnių), vyrų veteranų (65 metų ir vyresnių), jaunių (gimusių 1982 m. ir vėliau), moterų (neriboto amžiaus);

dvejetai – vyrų, moterų, mišrūs (neriboto amžiaus), vyrų senjorų (45 metų ir vyresnių).

Rungčių skaičius ir amžiaus apribojimai gali keistis, priklausomai nuo dalyvių skaičiaus ir pageidavimų. Amžiaus klasifikacija žiūrima pagal žaidėjo amžių 2000 m. gruodžio 31 d. Kviečiame

dalyvauti visus lietuvių kilmės žaidėjus. Kiekvienam žaidėjui leidžiama dalyvauti ne daugiau kaip trijose rungtyse.

Žaidimų pradžia: šeštadienį, rugsėjo 23 d., 10:00 val. ryto. Žaidėjai registruojasi nuo 8:30 v.r. **Išankstinė registracija iki rugsėjo 22 d. imtinai atlieka** turnyro vadovas šiuo adresu: *Juras Palukaitis, 29451 Eddy Rd.,*

Willoughby Hills, OH 44092, tel.: (440) 994-8487 (n.); E-mail: jurasjuras@aol.com

Papildomų žinių galite gauti iš *Algio Gudėno*, tel.: (216) 481-0465; E-mail: linrik@stratos.net

Pageidaujančius dalyvauti turnyre prašome kreiptis į *Jurą Palukaitį* arba *Algį Gudėną!*

*LSK "Žaibo"
Lauko teniso sekcija*

A. † A.

NIJOLEI

KASPARAITIENEI

netikėtai pasitraukus iš mūsų tarpo, jos vyrui, sūnui ir kitiems artimiesiems Amerikoje ir Lietuvoje reiškiamo gilią užuojautą.

Cleveland, OH Lietuvių sambūris "Gija"

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• RUGSĖJO 15 d., 7 v.v. – "Trijų tigrių" koncertas. Vaikų trio iš Vilniaus "Ažuoliuko" choro – Dievo Motinos parapijos salėje. Jaunuosius dainininkus pakvietė JAV LB Kultūros tarba. Koncertą rengia "Gija".

• RUGSĖJO 16 d., 9 v.v. – Mokslo metų pradžia Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje. Mokinių registracija – Dievo Motinos parapijos svetainėje. Vaikučiai, kuriems iki rugsėjo 30 d. sukanka 5 metai, priimami į vaikų darželį. Tėvų susirinkimas prasidės 9:15 v.r.

• RUGSĖJO 24 d., 11:00 v.r. – BALF'o skyriaus tradiciniai pietūs Dievo Motinos parapijos svetainėje, tuoj po 10 val. Mišių. Vyks meno kūrybinių loterija.

• SPALIO 7-8 dienomis – Lietuvių dienos – Spaudos šventė. "Dirvos" 85-mečio jubiliejus. Šeštadienį, 6:30 v. v. Lietuvių Namuose – Spaudos balius. Sekmadienį: 9:45 v. r. – vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo; 10 v. r. – Mišios Dievo Motinos bažnyčioje; 12:00 v. r. – akademijs ir lietuviškosios spaudos, išleistos Cleveland,

OH, apžvalginė paroda Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos didžiojoje salėje. Rengia LB apylinkės valdyba ir "Vilties" draugija.

• SPALIO 21-22 dienomis – Ateitininkų Šeimos šventė. Rengia "Ateities" klubas.

• LAPKRIČIO 11-12 d.d. – M.K. Čiurlionio 125-ųjų metinių šventė. Lapkričio 12 d., 3:00 v.p.p. – koncertas Severance Hall salėje.

• LAPKRIČIO 12 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

• GRUODŽIO 2 d., šeštadienį kun. Kęstutis Kėvalas Dievo Motinos parapijoje praves Susikaupimo dieną (rekolekcijas). Rengia "Ateities" klubas.

• GRUODŽIO 16-17 d. – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

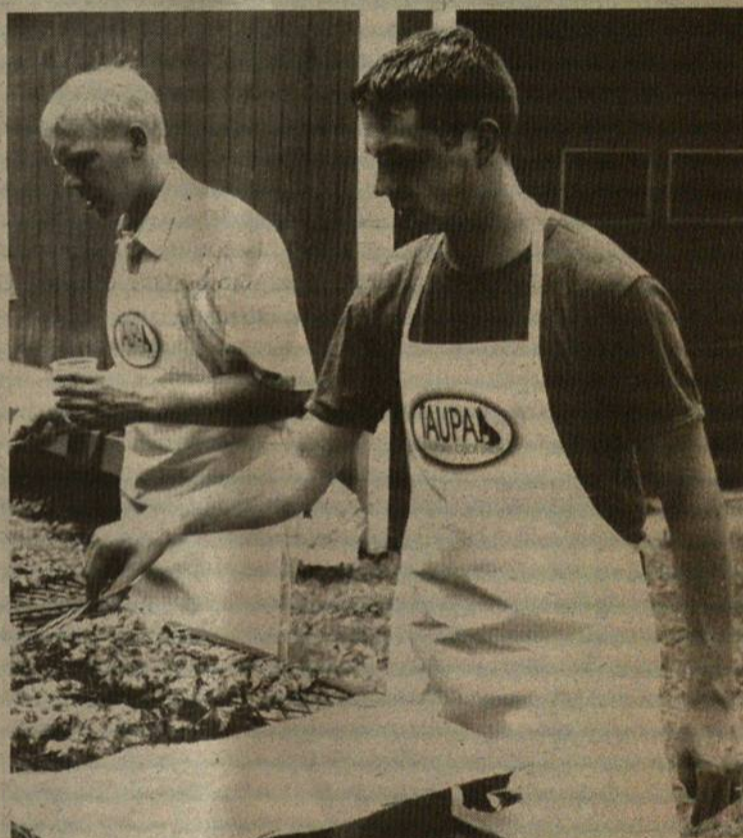
PAGALBA BUS SUTEIKTA

Padėti Juozukui Jonkui ir jo tėveliams (apie juos rašėme 33-oje laidoje) sutiko klyvlendietis visuomenininkas Jurgis Šenbergas. Praėjusiais metais jo namuose apie tris mėnesius gyveno Veronika Pukienė su dukra Lijana. Sudėtingą apatinio žandikaulio sutrumpinimo operaciją Lijanai atliko "Vilties partnerystėje" dalyvaujantys medikai.

"Dirvos" inform.

Lijana – po operacijos

"Gijos" gegužinėje šašlykus kepa Šarūnas Zigmantas (kairėje) ir Vytautas Sasnauskas.

MOKSLO METŲ PRADŽIA

Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla pradeda naujuosius mokslo metus rugsėjo 16 d., šeštadienį, 9 val. ryto.

Mokinių registracija – Dievo Motinos svetainėje. Vaikučiai, kuriems iki š.m. rugsėjo 30 d. sukanka 5 metai, bus priimami į vaikų darželį. Tėvų susirinkimas prasidės 9:15 v.r. Jame dalyvaus ir tėvų komiteto nariai bei mokytojai. Dalyvauti susirinkime privalo bent vienas iš mokinių tėvų – tėtis arba mama. Pamokos lituanistinėje mokykloje vyks nuo 9:00 v.r. iki 12:30 v.p.p.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports * visas * prepaid tickets
SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Rita Staškutė-Zvirblienė

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

MATAS REALTY

Rita P. Matienė · Broker · Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - Įkainuotoja
Profesionalus pataravimus perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Vytas R. Matas · Attorney-at-Law · Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

DIRVA

TAUTOS FONDO PRANEŠIMAS APIE KOMPENSACIJAS UŽ PRIVERSTINIUS DARBUS

Šiomet liepos mėnesį Vokietijos parlamentas priėmė įstatymą dėl vienkartinės piniginių kompensacijos asmenims, Antrojo Pasaulinio karo metu išvežtiems į priverstinius darbus ("Zwangsarbeiter", "Fremdarbeiter", "Ostarbeiter") Vokietijoje ir jos užkariuotose srityse. Norime atkreipti visų buvusiųjų priverstinių darbininkų ir darbininkų dėmesį į galimybę

gauti kompensaciją. Išsamesnes žinias apie šį įstatymą ir kompensacijų programą jums gali suteikti advokatas *Josef Griliches*. Kreipkitės šiuo adresu: Esquire, 245 East 11th Street New York, New York 10003. Telefonas: (212) 447 3427. Adv. *J. Griliches* turi didelę ieškinių prieš Vokietiją patirtį. Jis gerai moka anglų, lietuvių, rusų ir vokiečių kalbas, susikalba ir lenkiškai.

"LAISVĖS ŽIBURIO" IR ROMO KEZIO JUBILIEJUS

"Laisvės žiburio" radiją Niujorke (*New York*) įkūrė ir ją iki šių dienų veda Romas Kezys. Ji veikia be pertraukos jau 35 metus. Romas Kezys, šalia radijo laidų ruošos, aktyviai dalyvauja arba dalyvavo ir kitame visuomeniniame darbe. Jis – skautų, studentų vadovas, reiškėsi politinėje, kultūrinėje, bendruomenės veikloje.

Romo Kezio 50 metų visuomeninės veiklos ir 35

metų "Laisvės žiburio" radijo jubiliejų Niujorko visuomenininkai, Lietuvių Bendruomenės iniciatyva, rengia spalio 28 d., šeštadienį Kultūros židinyje, *Brooklyn, NY*. Renginio komiteto pirmininkas – LB *New York* apygardos valdybos pirmininkas Kęstutis Bileris. Jo adresas: 84-19 108 St. Richmond Hill NY 11418. Telefonas: 718-847-8735. *K.B.*

ŠVENČIŲ AIDAI

Lietuvių kultūrinių darželių draugijos vakaronės svečiai – Dievo Motinos parapijos klebonas, kun. Gediminas Kijauskas ir teisėja *Diane Karpinski*. *Jono Jasaičio nuotr.*

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119,
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
telkianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Paskutinė skiltis

JUOKO STRĖLĖS

VIS TIE MEDALIAI!

"Lietuvos ryto" korespondentas, besilankydamas provincijoje, nugirdo viename buvusiam kolchoze, dabar pasivadiniame bendrove, įdomų pokalbį. Šnekėjosi Žalmargė ir Juodmargė.

– Žiūrėk, brangioji, mus vėl melžia ta pati Marcė, kuri ir anksčiau išnaudodavo, – stebisi Žalmargė.

– O, aš apie ją gerai žinau. Kad primelžimo rodikliai gerėtų, ji mano pieną atskiedavo vandeniu! Bet įsivaizduoji, ji dar anais laikais už mano pieną gavo medalį! – piktinasi Juodmargė.

– Matai, kokie žmonės – neteisingi! Juk už savo pieną tu turėjai gauti medalį! Na, bet dabar atėjo kiti laikai!

– Taip tai taip, bet Seimas net ligi šio laiko neatitaisė praities klaidų, todėl prezidentas negali skirti mums medalių!

– Taigi, brangioji, o juk maitiname visą tautą!

VALDANTI JĖGA

Du politikai prieš rinkimus susikimba aštriose svarstybose. Įsikarščiavę jie ima ieškoti priekabių. Pagaliau vienas pašokęs rėkia kitam:

– O ką gali pasakyti apie tas jėgas, kurios tave valdo?

– Palik mano žmoną nušaly ir nevelk jos į politiką! – atkerta antrasis.

ŠIUOLAIKINIAI VAIKAI

Po sunkios darbo dienos vyras grįžta namo pas žmoną ir trimetę dukrelę.

– Ar duosi bučinėlį savo tėveliui?

– Ne, – atkerta dukrelė.

Parinko Balys Auginas

– Ar tau, mažule, ne gėda? Juk tavo tėvelis visą dieną sunkiai dirbo, kad atneštų į namus pinigėlių tau ir mamytei! Eikš, dukrele, pabučiuok savo tėvelį! Na, kur bučinys?

Mažoji pasistiebia ant pirštų galiukų ir, žiūrėdama tėtei tiesiai į akis, klausia:

– O kur pinigai?

APIE TEISĘ

Vokietijos įstatymais viskas draudžiama, išskyrus tai, kas leidžiama. Prancūzijos – viskas leidžiama, išskyrus tai, kas draudžiama. Italijoje –

viskas leidžiama, nes leidžiama ir tai, kas draudžiama. Buvusioje Sovietų Sąjungoje buvo viskas draudžiama, nes draudžiama ir tai, kas leidžiama.

BŪNA IR TAIP...

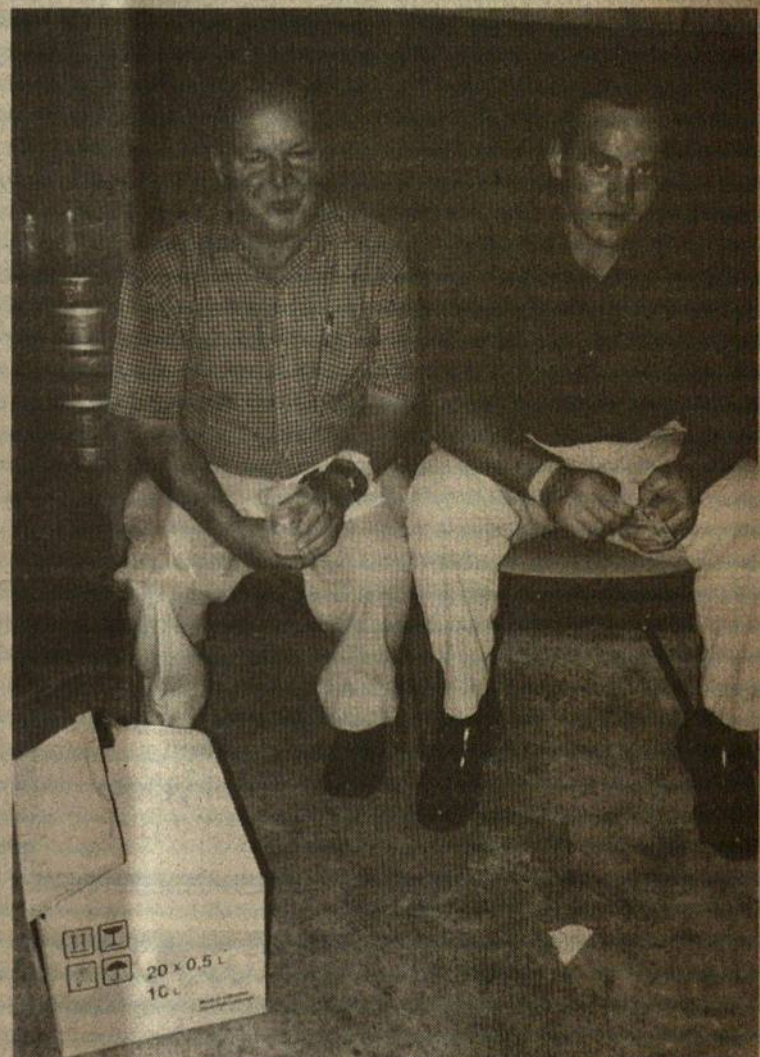
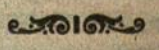
Dažytojai, susirinkę į darbą, pasigedo draugo. Vienas klausia:

– O kur Šeštokas?

– Ligoninė! – paaiškina bendradarbis.

– Kas gi jam nutiko?

– A, nieko ypatingo. Jis lipo kopėčiomis, kurias aš prieš dešimt minučių buvau nuėmęs...

Algirdas Gylys (kairėje) "Gijos" gegužinės loterijoje laimėjęs dėžę alaus. Šalia jo – Arūnas Jablonskis.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

**SAVI
PAS SAVUS!**

**KVIEČIAME
VISUS
Į
TAUPĄ!**

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federaliųjų valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000